

Kide

Lapin
yliopiston
yhteisölehti
7 • 2006

Visuaalista viestintää

Polinkovskaya 1958-2006

8

Visuaalisen puheen rikas kieli

Riitta Brusila

16

Kohtaamisen paikka

Marja Tuominen

26

Sadun kuvitus lumooa katsojansa

Sisko Ylimartimo

- 12 Lapin luonto ja kulttuuri yritysilmeeen lähtökohtina,
Irma Varrio
- 18 Ylevöittääkö kuvataide julkisissa tiloissa arkea?
Juhani Tuominen
- 22 Taidekasvatuksen laitos voimauttaa pohjoisen taidetta,
Mirja Hiltunen ja Maria Huhmarniemi
- 24 Lappi on kuvanveistäjä Kari Huhtamon henkinen koti,
Eveliina Olsson
- 28 Teatteribaletin visuaalisia haasteita, **Rika Nakamura**
- 30 Myrskyn silmässä, **Riku Lavia**

Kiistaa Lapin maa- ja metsätalouden on käyty jo vuosikymmeniä. Tutkija Juha Joonan mukaan edessä on vielä paljon työtä, jotta kiista saadaan lopullisesti ratkaistua. S. 30–31.

“

Kuvataideopetus on ilmaisullisten, esteettisten ja eettisten arvojen pohdintaa sekä omakohtaista kuvien tekemistä. Kuvia on opeteltava tekemään itse, jotta oppisi myös ymmärtämään niitä. Tämä periaatteellinen lähtökohta soveltuu hyvin visuaaliseen mediakasvatukseen.

- 4 Pohjoisen puolesta
- 7 Pääkirjoitus, Mauri Ylä-Kotola
- 14 Siula, Sirkka Laitinen
- 15 Kolumni, Veijo Hietala
- 21 Alumnin uraikkuna, Paulus Perkkiö
- 32 Opin polulla, Annareetta Rahko
- 34 Julkaisut
- 35 Väitökset
- 36 Lyhyesti
- 40 Eskon puumerkki
- 42 Hiutaleita, Toivo Salonen

Joulukuu/2006

Tässä Kide-lehdessä käsitellään visuaalista viestintää. Lehdessä pohditaan mm. sitä, onko visuaalisen viestin suunnittelija muotoilija vai taiteilija ja miten visuaalinen viesti vaikuttaa meihin. Lisäksi lehdessä tarkastellaan lappilaisten matkailuyritysten visuaalista viestintää, television merkitystä ja visuaalista mediakasvatusta.

Kannen kuva: Arto Liiti

Kuvassa Timo Berryn suunnittelema juliste Anna Politkovskajasta (julisteen kuva: Katja Tähjä), Amnesty International Suomen osasto 2006.

TOIMITUS

Päätoimittaja

Olli Tiuraniemi
puh. (016) 341 2230, 0400 695 418
Olli.Tiuraniemi@ulapland.fi

Tiedottaja

Sari Väyrynen
puh. (016) 341 2217, 040 571 1960
Sari.Vayrynen@ulapland.fi

Ulkoasu ja taitto

Niina Huuskonen
puh (016) 341 3247, 040 740 2237
Niina.Huuskonen@ulapland.fi

Valokuvat

Arto Liiti

Avustajat

Eveliina Olsson
Riku Lavia

JULKAISIJA

Lapin yliopisto/Viestintä
PL 122, 96101 ROVANIEMI
tiedotus@ulapland.fi

ILMOITUKSET

Ilmoitusvaraukset, tilaukset ja osoitteenmuutokset

Leila Tauriainen,
puh. (016) 341 2250,
tiedotus@ulapland.fi

Ilmoituskoot

Takakansi
170 x 200 mm
Sisäsivut
Kokosivu 170 x 220 mm
Puolisivua, vaaka 170 x 110 mm
Puolisivua, pysty 85 x 220 mm

Seuraava Lapin yliopiston Kide ilmestyy helmikuussa 2007.

Painos: 5000 kpl
Painopaikka: Oy Sevenprint Ltd,
Rovaniemi 2006

ISSN 0787-0965

www.ulapland.fi/kide

Pohjoisen puolesta -palstalla esitellään ajankohtaisia pohjoisia asioita, ilmiöitä ja ihmisiä. Ehdotuksia aiheista: olli.tiuraniemi@ulapland.fi

Suurkaupunkien visualisointi

Redo on taiteiden tiedekunnan opiskelijoiden työpaja, jossa opiskelijat valmistavat ready-made-tavarasta taideteoksia. Opiskelijat ovat muodostaneet 3–7 opiskelijan sekaryhmiä taiteiden tiedekunnan eri osastoilta. Ryhmiä on yhteensä kymmenen.

Työpajan ideana on visualisoida maailman suurkaupunkeja mielikuva- ja tunnetasolla. Kullakin ryhmällä on oma kaupunkinsa. Työpaja käynnistyi syyskuussa 2006 teollisen muotoilun opiskelijoiden *Aurora Niemisen* ja *Elina Kriston* aloitteesta.

Ryhmät ovat valinneet visualisoinnin kohteeksi Detroit-Tsernobyl-fuusion, Los Angelesin, Rio de Janeiron, Istanbulin, Buenos Airesin, Tokion, Singaporen, Delhin, Berliinin ja Pietarin.

Ryhmät visualisoivat suurkaupunkeja mm. epämuodostumilla, enkeleillä, vääräksinä, hehkuvilla väreillä, rantaelämällä, grillijuhlilla slummialueiden ruskeankirjaviilla pihoiilla, trimmatuilla kehoilla, argentiinalaisella tangolla, lattiatyynyillä, teellä, ruoka-astioilla, tatamilla, paperiesineillä, tohveilla, erilaisilla kankailla, koruilla, helminauhoilla ja simpukka-ampeliketjuilla sekä media- ja ihmisvirralla.

Kuvan ryhmän lähtökohtana on Pietari, jossa vastakohtaisuudet ovat löytäneet sijansa: kauneus–rumuus, rikkaus–köyhyys, suuruus–pienuus. Kaupunki rönsyilee venäläisesti. Sitä leimaavat ihmispaljous ja kauniit palatsit koristeineen vastakohtanaan Nevajoen ja kanavien rauhallinen tyyneys. *Aino-Maria Ilkko* (kuvassa vasemmalla) ja *Lotta Vähäsöyrinki* ovat visualisoineet Pietaria pitsisillä lampunvarjostimilla.

”

Sukan kudontaa ja Hotakaista EU:ssa

Olen tehnyt EU:n alueiden komiteassa kaksi isoa havaintoa. Ensimmäinen on se, että EU:ssa ei ymmärretä kulttuuria, varsinkaan korkeakulttuuria. EU:ssa ei tunneta Lordia, mutta ei *Esa-Pekka Salostakaan*. Puhumattakaan siitä, että kokoustajat olisivat kiinnostuneita museoista tai konserteista. EU:n rakennuksessa on enemmän taideteoksia kuin suomalaisten rakennusten seinillä, mutta harvat katselevat niitä.

EU:ssa ollaan kiinnostuneita jalkapallon MM-finaalista, moottorikelkka-ajelusta, porosta tai uimisesta kylmässä lähteessä kuumalla vuorenrinteellä ilman vaatteita. Esimerkiksi Bordeaux'ssa oli upea konsertti, jota mainostin 25 maan edustajille. Heitä tuntui kiinnostavan enemmän alueen viinitarjontaa. Vanhassa, upea-akustiikkaisessa ja loppuunmyydyssä salissa järjestetyssä luuttukonsertossa oli kolme suomalaista ja yksi ruotsalainen.

Tunnen itseni EU:n käytävillä oudoksi linnuksi, koska itse kolumbiassa taidemuseoita, gallerioita, konsertteja ja opiskelijakapakoita sekä kävelen *alma materien* käytävillä. Kiinnostukseni kulttuuriin on huomattu. Se on poikunut monta tehtävää, lausuntoja ja vastuupaikkoja.

Toinen hämmäntävä kulttuurihavainto on ollut kielitaito. Saksalaiset puhuvat saksaansa, ranskalaiset bretoniansa tai muita murteitaan, italialaiset si-si ja espanjalaiset buona seraansa. Vain suomalaiset ja ruotsalaiset puhuvat ja ymmärtävät kieliä, muitakin kuin omaansa.

Siitäköhän johtuu, että brittiedustaja kutoo sukkaa kokouksen eturivissä ja itse syvennyn *Hotakaisten* uusimpaan kirjaan takarivissä, sikäli kuin puheenvuoropyynnöltäni ehdin?

Antti Liikkanen

EU:n alueiden komitean jäsen
Rovaniemen kaupunginvaltuuston edustajana
www.anttiliikkanen.net

Inspiraationa valo

Itävaltalaisen taiteilijan *Bettina Schülken* matka pohjoiseen alkoi työtapaturmasta.

– Tein tilaustyötä katon rajassa maalaustelineellä ja horjahdin alas. Vakava loukkaantuminen vei minut vuosiksi sairaalahoitoon ja kuntoutukseen. Takaisin taiteen pariin minut toi osaltaan ystäväni *Marjo Remes*, joka työskenteli tuolloin Länsi-Lapin ammatti-instituutin kulttuurialalla Torniossa. Hänen kauttaan tulin opettamaan Tornioon parina vuonna vuosituhannen vaihteessa, Schülke kertoo.

Torniossa Schülken erityisalaksi muodostuivat valoinsallaatiot.

– Keskieurooppalaisena olin hyvin vaikuttunut Lapin kesän valoisuudesta, eikä se voinut olla vaikuttamatta minuun myös taiteilijana. Rakensimme opiskelijoiden kanssa valoinstallaatioita mm. Aineen taidemuseolle, Kemi-Tornion ammattikorkeakoululle ja vanhainkotiin.

Schülke tutustui ystävänsä kautta myös Lapin yliopistoon. Pari vuotta sitten pohjoisen matkan välietappina Schülke aloitti taiteen jatko-opinnot. Kiinnostus valoa kohtaan vahvistui.

– Nyt pohdin tekeillä olevassa väitöstyössäni ajan, tilan ja valon suhdetta.

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan Galleria Katveessa oli marraskuussa esillä Schülken väitöstyöhön liittyvä näyttely. Tilainstallaation yksi osa, video, on nimetty Suomea halkovan valtatie 4:n mukaan.

– Video on kuin moderni road movie, jossa valot ja värit kertovat tarinaa. Siinä näkyy matkani Wienin ja Lapin välillä.

Timo Koivurova Maailman luonnonsuojeluliittoon

Arktisen keskuksen pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutin johtaja, tutkimusprofessori *Timo Koivurova* on nimetty Maailman luonnonsuojeluliiton ympäristölakikomission jäseneksi.

– Tulen työskentelemään arktisiin alueisiin keskittyvässä työryhmässä sekä merien saastumisen oikeudellisia ongelmia pohtivassa asiantuntijaryhmässä, Koivurova sanoo.

Maailman luonnonsuojeluliitossa on kuusi komissiota, joiden jäsenenä on noin 10 000 asiantuntijaa yli 180 maasta.

Maailman luonnonsuojeluliittoon kuuluu yli 70 valtiota, satakunta valtioiden rahoittamaa organisaatiota ja lähes 800 kansalaisjärjestöä. Suomen valtio on ollut liiton jäsen vuodesta 1968 lähtien.

www.arcticcentre.org

Lumenveistoa Levillä

Lapin yliopiston teollisen muotoilun ainejärjestö Tomu ry järjestää Levillä 26.1.–28.1.2007 perinteisen lumenveistokilpailun. Veistopaikkana on Levin keskusta.

Tapahtuma järjestetään jo 12. kerran ja se kokoaa yhteen muotoilu- ja taidealan opiskelijoita eri puolilta Suomea. Tapahtumaan osallistuu myös vaihto-opiskelijoita.

Kilpailuun kelpuutetaan aiempien vuosien tapaan kymmenen maksimissaan viiden hengen joukkuetta, jotka on valittu etukäteen lähetettyjen ehdotusten joukosta. Tämän vuoden veistoteemana on JOKO/TAI. Varsinainen veistopäivä on lauantai 27.1., mutta koko viikonlopulle on luvassa ohjelmaa ja hauskanpitoa.

Lisätietoa:
www.levitaatio.com

Valokuva: Kati Valjus

Dosentti Mika Aaltonen pohti tulevaisuuden ennakointia Call for Creative Futures -konferenssissa..

Minne matka, luova talous?

Luovan talouden kysymyksiä käsittelevä konferenssi keräsi lokakuussa 2006 Ouluun suuren joukon eri alojen asiantuntijoita. Seminaarin osallistujat edustivat useita eri tieteenalajoja. Edustettuina olivat muun muassa maantiede, kasvatustiede, kauppatieteet, viestintätieteet ja teknilliset tieteet.

Sandra M. Dingli Maltaan yliopistosta määritteli organisaatioiden luovuuden reunaehjoja sekä tarjosi työkaluja yritysten ja yhteisöjen luovuushaasteisiin. Ontarion College of Art and Designin johtaja *Sara Diamond* loi panoraamatyyppisen katsauksen taideteollisen alan kehitykseen erityisesti Pohjois-Amerikassa.

Dosentti *Mika Aaltonen* Teknillisestä korkeakoulusta pohti, miten tulevaisuutta voidaan ennakoida nykypäivästä käsin. Tietojohtamisen professori *Pirjo Ståhle* puolestaan kartoitti luovan tietopääoman mahdollisuuksia yrityksille ja miten monilta osin käyttämättömäksi jäävä potentiaali voitaisiin hyödyntää nykyistä paremmin.

Konferenssi sai runsaasti myönteistä palautetta. Palautteen perusteella alueellinen ja paikallinen toiminta kansainvälisessä kehityksessä koetaan merkitykselliseksi. Vaikka maailma on globaali, voimavarat ja näkökulmat nousevat alueellisista olosuhteista. Perinteinen jako keskustaan ja periferiaan tuleekin arvioida uudelleen.

Seminaarin järjestivät Lapin yliopisto, Oulun yliopisto, Taideteollisen korkeakoulu ja Turun kauppakorkeakoulu.

Konferenssin yhteydessä julkistettiin Lapin yliopiston, Oulun yliopiston ja Taide-teollisen korkeakoulun yhteisjulkaisu *Minne matka, luova talous?* (Rajalla 2006, www.rajalla.fi) Kirjan ovat toimittaneet *Sam Inkinen*, *Sanna Karkulehto*, *Marjo Mäenpää* ja *Eija Timonen*.

Taiteen ja tieteen uusi järjestelmä

Taidealojen rooli yliopistokoulutuksessa on korostunut 1990-luvun ja 2000-luvun aikana. Muodikasta on puhua luovasta luokasta, taiteellisista innovaatioista, design managementista ja esteettisyyden korostuneesta merkityksestä tuotteiden lisäarvon lähteenä.

Taideteollisen alan ammatit ovat muuttuneet viime vuosikymmeninä voimakkaasti ja ovat edelleen muuttumassa. Omia vaatimuksiaan koulutukseen ovat tuoneet esittämisen uudet tekniikat, kuten audiovisuaalinen media, Internet ja tietokone. Itsenäiseen työhön ja projektien toteuttamiseen perustuva taide-, media- ja muotoilualan opiskelu vaatii itsekuria ja oma-aloitteisuutta.

Taiteen tekoon on aina liittynyt tutkimuksellinen aspekti. Esimerkiksi piirtämiseen liittyy teoreettisia kysymyksiä, jotka koskevat havaintoa fysiologisena tapahtumana, optiikkaa, silmän rakennetta ja perspektiivioppia. Yhtä tärkeä piirtäjälle voi olla ilmaisukeinojen teoria, joka kattaa niin opit viivasta ja valööristä kuin tietotekniikkaan perustuvan immersiiivisen piirtämisen. Sisällöllisesti taide tarkastelee monin tavoin koko ympäröivää yhteiskuntaa.

Keskiaikainen yliopistoajatus lähti siitä, että yliopistojen tehtävä oli vaalia ja säilyttää tietoa. Paitsi tietoa yliopiston tehtävänä on pyrkiä säilyttämään myös taiteellista taitoa ja sanomatonta piilevää tietoa. Taidon säilyttäminen voi olla vaikeampaa kuin tiedon, koska taitoa ei voi yleensä kirjoittaa ylös. Modernin taiteen perusominaisuus on myös vallankumouksellisuus ja rajojen ylittäminen. Enemmän kuin monen muun ammatin kohdalla, päätös opiskella taiteilijaksi on samalla elämäntavon valinta ja elämäntavan valinta. Taideteollisella alalla valinta ei ole niin selvä kuin vapaassa taiteessa, koska soveltava media- ja muotoilukoulutus tarjoaa mahdollisuuksia monen ammattiin.

Myös taiteen ydinsäamisen sanattomuus, kuva vastaan sana, on asetettu eri historian vaiheissa kyseenalaiseksi. Vasta 1700-luvun lopulla syntyi taiteiden ja tieteiden nykyaikainen järjestelmä. Oppineisuutta ja sanankäyttötaitoa ei pidetty enää taiteilijan ammattiin kuuluvina. Ikonoklasmin eli kuvien särkemisen sijaan taidealaa alkoi luonnehtia logoklasmi ja logofobia, sanakielto ja sanakauhu, mikä ilmeni kaikenlaisen taidepuheen ja selittelyn vastustamisena. Taide itseään on puhetta, puhe taiteesta on turhaa.

Tilanne muuttui perusteellisesti taiteilija- ja muotoilijakoulutuksen uudistuessa 1980-luvun aikana Euroopassa ja Yhdysvalloissa. Käsitetaide muutti kuvan ja sanan totutuja suhteita niin kuva- kuin mediataiteessa. 1980-luvulla tärkeä muutos oli audiovisuaalisten medioiden ja tietoko-

neen tulo taiteilija- ja muotoilijakoulutuksen piiriin sekä teoriaopetuksen lisääntyminen.

Yliopistojen keskeinen tehtävä on tarjota areena, josta käsin on kritiikin ja analyysin keinoin mahdollista uudistaa yhteiskunnan rakenteita. Tämä tehtävä on viime vuosina haluttu unohtaa. Kun 1970-luvun yliopistomaailman muotivirtaus oli äänekäs taistolaisuus, on se nyt äärimmäisen viety bisneshenkisyys. Taideaineiden opetus Lapin yliopistossa tarjoaa mahdollisuuden visuaalisen kulttuurin, kuvien, esineiden ja muodin kritiikkiin.

Massamittainen joukkotiedotus tarjoaa meille jatkuvalla syötöllä kuvavirtaa, joka muovaa sitä tapaa, jolla hahmotamme todellisuuden. Yliopiston tehtävä on tässä tilanteessa ylläpitää traditioita, puolustaa katoavia taiteen, median, muotoilun, muodin ja käsityön muotoja, säilyttää erilaisen tekemisen tapojen moninaisuus. Yliopiston tehtävä on myös luoda metakuvia, jotka paljastavat havaintomme rakenteet ja kuvista opitun tapamme nähdä maailma, sekä luoda vastaesineitä valtaesineiden tasapainoksi. Näistä uuden taiteen tuoreista muodoista syntyvät sitten aikanaan massamedian uudet säännöt, jotka on jälleen myöhemmin kyseenalaistettava.

Visuaalisen puheen rikas kieli

Riitta Brusila

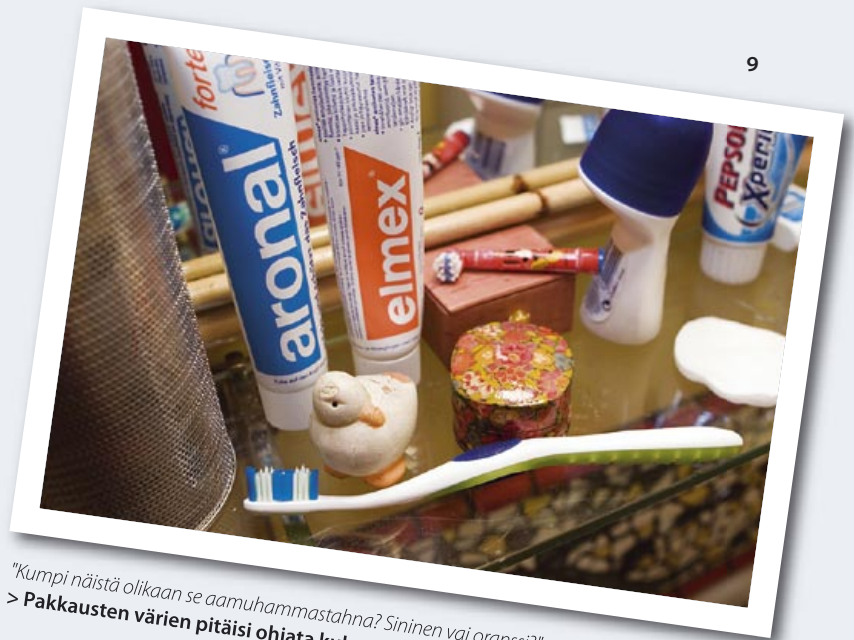
Globaalisatio ja uusi teknologia ovat muuttaneet myös graafista suunnittelua. Toisaalta ilmaisun perusideat tai esteettinen ymmärrys eivät ole ratkaisevasti muuttuneet aikojen kuluessa. Kysymys kuuluukin: banalisoiko tekniikan uutuudenviehätys ilmaisua ja suunnittelullisia taitoja?

Visuaalista viestintää

"Ai, nyt toi uusi vaateliike on avattu. Oikeestaan tarvisin uudet farkut..."
 > Olemmeko turtuneet visuaaliseen kakofoniaan?

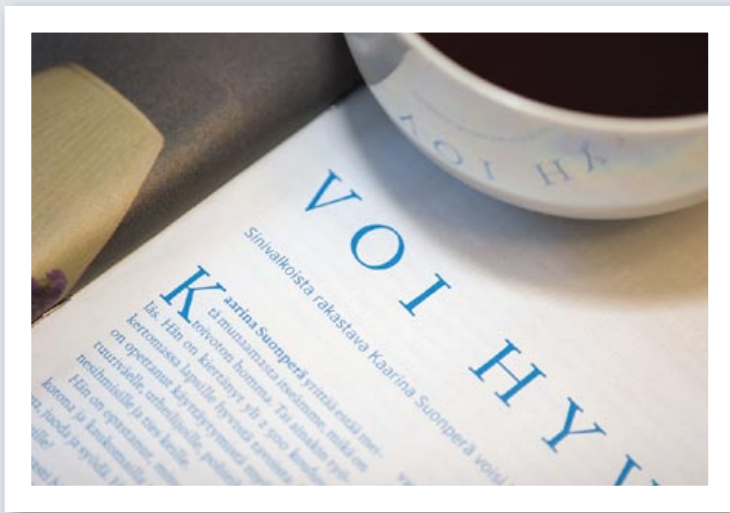

"Kumpi näistä olikaan se aamuhammastahna? Sininen vai oranssi?"
 > Pakkausten värien pitäisi ohjata kuluttajaa.

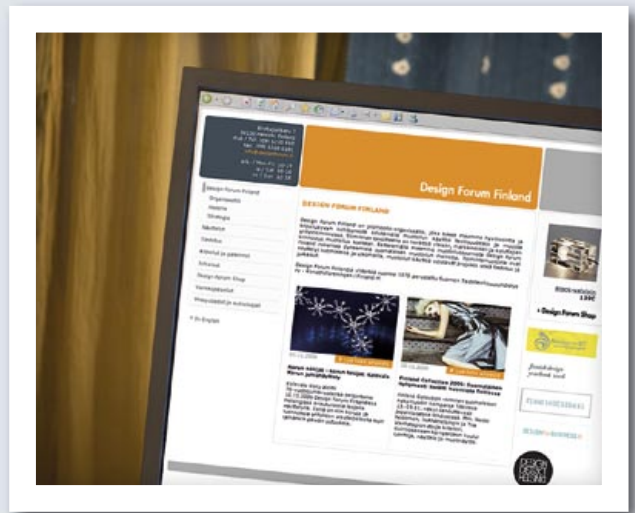
"Hauska juttu ja kuva! Jotenkin ilmavan ja komeen näkönen."
 > Kuvituksella houkutellaan lukijaa lukemaan. Kuvituksen pitäisi myös välittää tietoa tekstin ohella.

Tämän artikkelin kuvitus on pieni tutkimusmatka visuaaliseen arkipäivään. Miten ympärillämme oleva visuaalinen puhe vaikuttaa meihin? Onko se riittävän hyvin tehty, jotta se täyttäisi sille asetetut tarpeet ja tyydyttäkö se esteettistä tajuamme?

"Kukahan on keksinyt laittaa tekstin sinisellä? Vai onko se painovirhe?"

> Luettavaksi tarkoitettujen tekstien typografian ja värin tärkein tavoite on luettavuus.

"Onpa kerrankin selkeitä sivut. Fiksusti tehty."

> Yksinkertaiset ratkaisut ovat yleensä parhaita. Tekniset kikkailut, jotka hidastavat etenemistä, ärsyttävät käyttäjiä.

Käsityksemme maailmasta perustuu suurelta osin visuaaliin havaintoihin. Kun puhumme yhteiskunnan ja kulttuurin visualisoitumisesta, tarkoitamme yleensä visuaalisia esityksiä. Näitä esityksiä, visuaalista puhetta välitetään monin eri tavoin, välinein ja erilaisten teknologioiden avulla. Näkemällä aistiminen on yleensäkin tärkeä tiedonhankinnan tapa. Näkemisen, laajasti ymmärrettynä, sanotaan liittyvän ajattelussamme neutraaleihin, älyllisiin toimintoihin.

Globalisaatio ja teknologioiden kehittyminen ovat muuttaneet myös graafisen suunnittelun oppi- ja toimialaa, jota kutsutaan nykyisin kansainvälisessä keskustelussa nimellä *visual communication design*. Suomessa termi tai sen käännös on vielä vakiintumaton. Visual communication design tai visuaalisen viestinnän muotoilu ja suunnittelu ovat kuvien, typografian, tekstien ja muun mahdollisen visuaalisen aineksen suunnittelua ja sommittelua jollekin pinnalle tai tilaan haluttujen mielikuvien tuottamiseksi. Suunnittelussa voidaan hyödyntää myös liikettä, kuten animaatiota ja kineettistä typografiaa. Suunnittelu edellyttää erilaisten kulttuurien ja tavoiteyleisöjen tuntemusta.

Vaikka teknologiset ja tekniset taidot ovat suunnittelijalle elintärkeitä, muodostuu varsinainen kilpailukyky ideoista ja ilmaisusta. Uusiin teknologioihin liittyy aina riski, että ne banalisovat itse ilmaisua. Tekniikan uutuudenviehätyks vaimentaa objektiivisen arvioinnin ja hukuttaa helposti alleen suunnittelulliset taidot. Ilmaisun perusideat tai esteettinen ymmärrys eivät ole ratkaisevasti muuttuneet aikojen kuluessa. Mm. *Peter Stebbing* on päätenyt ajatukseen, jonka mukaan esteettistä tajuamme ohjaa biologinen ja geneettinen perusta. Meille mieluisat muodot ovat esiintyneet luon-

nossa aikojen alusta lähtien, joten suunnittelunkin perusta nojaa muotojen ikaikaaiseen olemukseen.

Suunnittelu on nykyisin aina digitaalista ja myös esittäminen on yhä useammin digitaalista. Suunnittelijat tuottavat konkreettisten esineiden ja tuotteiden sijaan immateriaalisia tuotteita ja palveluita. Suomen Kuvalehden toimittaja kysyi taannoin (SK 41/2006), mitä pitäisi ajatella muotoilutoimistosta, joka ei enää muotoile esineitä. Artikkelini vastasi kysymykseen kertomalla muotoilutoimisto Linjasta ja muotoilija *Eljas Perheentuvasta*. Linja on siirtynyt suunnittelemaan esineiden sijaan graafisia käyttöliittymiä. Kysymykseen voisi vastata myös esittelemällä muotoilu ja suunnittelutoimistoja, jotka eivät ole koskaan suunnitelleet esineitä. Ellei sitten kirjaa lasketa esineeksi.

Muotoilija vai taiteilija?

Muotoilija tai suunnittelija ei ole vain ja ainoastaan taiteilija. Vaikka inspiraatioita saaadaankin taiteista, varsinainen suunnittelutyö on järjeistämistä, neuvottelua ja kompromissia. Suunnittelun lopputuloksesta voi silti tulla taide-teos. Suunnittelun ensisijainen motiivi liittyy kuitenkin johonkin hyvin arkipäiväiseen tehtävään. Suunnittelutavalla tuotteella tai palvelulla on aina vastaanottaja tai käyttäjä, joka määrittää osaltaan suunnittelun onnistumista. Suunnittelun tuotokset monistetaan yleensä teollisesti ja niiden tuottaminen on liiketoimintaa.

Onkin ollut hämmäntävää lukea lokakuussa julkaistua professori *Turo Virtasen* ehdotusta helsinkiläisten taitealojen yliopistojen yhdistämisestä. Millaista synergiaa saataisiin, jos graafinen suunnittelu ehdotuksen mukaisesti yhdistettäisiin taidegrafikan opetuksen kanssa? Vaikka ni-

"Yhteinen neuvotteluhuone... Kenen?"

> Suunnittelijan tulisi ottaa huomioon kielen sisällölliset seikat. Työpogran ilme ja hierarkisointi tulisi olla sopuoinnussa keskenään.

"Ai, tähän on tuotu joku juliste. Mitähän se mainostaa..."

> Juliste on voimakas visuaalinen media. Nykyisin valtaosa julisteista on kaupallisia.

mikkeet muistuttavatkin toisiaan, taidegrafiikka on yksi kuvataiteen muoto. Siis inspiraation lähde graafiselle suunnittelulle. Entä toisinpäin?

Graafinen suunnittelu on visuaalista viestintää, jota tuotetaan tiedonvälityksen, journalismin, mainonnan, koulutuksen, viihteen tai jonkun muun viestinnän alan liiketoiminnan piirissä. Yhteistyötä onkin syytä hakea näiltä aloilta. Graafisella suunnittelulla on suuri taloudellinen merkitys itsessään ja muun liiketoiminnan edistämisessä.

Keskustelu tekee näkyväksi

Kulttuurinen ympäristömme on täynnä visuaalisen viestinnän merkkejä, jotka luovat ympäristön esteettistä ilmettä ja vaikuttavat meihin. Emme aina edes tiedosta näitä vaikutuksia. Esimerkiksi mainonta pyrkii saamaan meissä aikaan ostamiseksi tai visuaalinen ympäristö luo toimintaedellytyksiä ja vaikuttaa esteettiseen tajuamme. Voimmekin hyvällä syyllä kysyä, onko ympäristömme visuaaliset esitykset suunniteltu ja toteutettu niin hyvin, että ne täyttävät asetetut tarpeet ja tyydyttävät esteettistä tajuamme. Näihin kysymyksiin tutkijoiden tulee etsiä vastauksia.

Visuaalisen viestinnän suunnittelijoiden ongelmana on ollut vahva visuaalinen orientaatio. Tekemisen kohteena ovat kuvat ja kuvallinen materiaali. Puhuminen tai kirjoittaminen alasta on ollut yllättävänkin vähäistä. Tämä näkyy myös päivittäisessä opetuksessa, jossa kirjallisen ja suullisen argumentoinnin taitoja opitaan vähitellen, vasta visuaalisten taitojen lisäksi tietenkin. Muiden kuin visuaalisen alan ammattilaisten voi olla vaikea osallistua kuvilla käytävään keskusteluun, joten alasta on ylläpidettävä kaikenlaista puhetta.

Visuaalinen puhe ylittää kielirajat

Visuaalinen kieli ja visuaalinen puhe ylittävät verbaaliset kielirajat. Ne ovat luonteeltaan maailmanlaajuisia, vaikka eri kulttuureilla onkin omat tunnuspiirteensä. Esimerkiksi graafiset ja visuaalisen viestinnän suunnittelijat kommunikoivat keskenään visuaalisen puheen avulla luontevasti kaikkialla maailmassa. Suomalaiset julisteiden suunnittelijat ovat olleet vuosikymmeniä tunnettuja ja arvostettuja esimerkiksi Keski-Euroopassa, Japanissa tai Kiinassa.

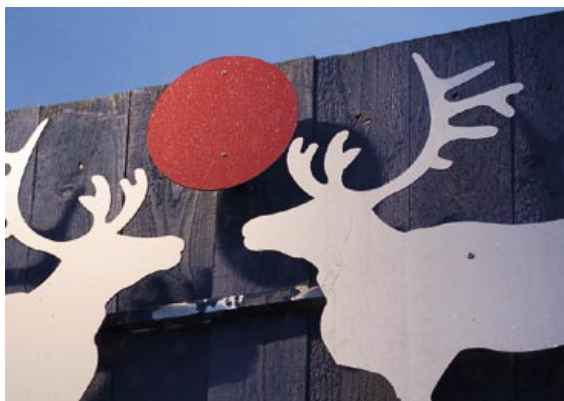
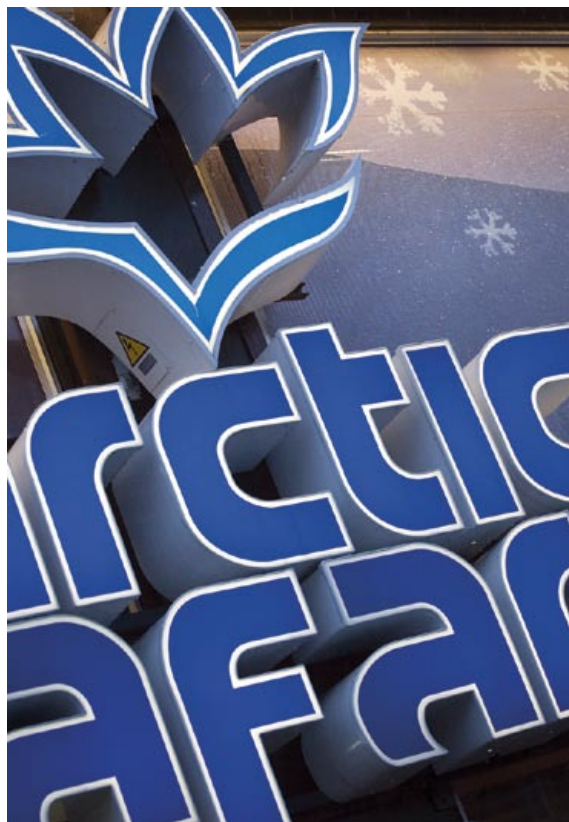
Suunnittelijat ovat osallistuneet vuorovaikutteiseen keskusteluun kansainvälisessä suunnittelijayhteisössä. Myös suomalaiset nuoret suunnittelijat ovat yhä tunnetumpia maailmalla. Työtä on helppo tehdä verkon kautta riippumatta maantieteellisestä sijainnista. Toisaalta kansainväliset suunnittelutoimistot, joiden konttoreita on Suomessa yhä enemmän, tarjoavat työntekijöilleen kiertomahdollisuuksia eri maiden yksiköissään.

Kansainvälistyminen on suunnittelun alalla hyvin tärkeää. Vaikutteita omaksutaan edelläkävijöiden toimintamalleista. Nykyisin kaikki ideat ja trendit kiertävät maapallon hyvin nopeasti. Myöskään työpaikat tai asiakkaat eivät välttämättä ole paikallisia, vaan vaikkapa toiselta puolelta maapalloa. Suunnittelijoiden yhteisö on hyvin kansainvälinen. •

Kirjoittaja on graafisen muotoilun professori ja median laitoksen johtaja Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa.

LÄHTEET

Laura Visapää ja Ilona Herlin: *Mitä kieleen kuuluu?* Yliopisto 12/2006, 22–24.
Peter Stebbing: *A Universal Grammar for Visual Composition?* Leonardo vol. 37 no:1 pp (63–70) (2004).

Visuaalista
viestintää

Irma Varrio

Lapin luonto ja kulttuuri yritysilmeen lähtökohtina

Yritysten saataville on syntynyt viime vuosina useita erilaisia asiantuntijapalveluita, joiden avulla mm. liiketoiminnan ja viestinnän kehittäminen on tullut entistä helpommaksi. Palvelujen avulla yrityksiä on pyritty ravistelemaan tietoisiksi viestintäratkaisujen merkityksestä ja mahdollisuuksista yritysten liiketoiminnassa.

Pienissä ja aloittelevissa yrityksissä ajatellaan usein, että yritysilmeeseen panostaminen ei ole tärkeää ja ajankohtaista ennen kuin liiketoiminta on vakiintunut ja kysyntää on enemmän. Yrityksissä ei siis ymmärretä yritysilmeen merkitystä ja sen tehtäviä liiketoiminnan alkuvaiheessa, vaikka määrätietoinen viestintä ja hallittu näkyvyys tekevät yritystä tunnetuksi ja halutuksi sekä ohjaavat osaltaan käsitysten, mielikuvien ja yrityskuvan rakentumista.

Visuaalisen viestinnän tarvekartoitus

Keväällä 2006 Lapin yliopiston hallinnoimassa Luova yhteisö -hankkeessa tehtiin visuaalisen viestinnän tarvekartoitus, jossa selvitettiin lappilaisten matkailuyritysten ilmeitä ja käytössä olevien viestintäratkaisujen tarkoituksenmukaisuutta. Tarvekartoitus toteutettiin haastattelemalla yrittäjiä ja yritysten markkinointivastaavia sekä analysoimalla kaikki yrityksillä käytössään olevat markkinointimateriaalit. Tarvekartoituksessa oli mukana mm. ohjelmapalveluyrityksiä, hotelleja sekä majoitus- ja ravitsemispalveluita tarjoavia yrityksiä.

Yritysilmeiden suunnittelu oli lähes kaikissa yrityksissä ulkoistettu mainostoimiston tehtäväksi. Yritysilmeet pe-

rustuivat asetettuun tavoitekuvaan ja ne viestivät yritysten toiminta-ajatuksista ja arvoista. Yritysilmeet olivat saman toimialan sisällä kilpailijoista selkeästi erottuvia, joskin esimerkiksi ohjelmapalveluyrityksillä liikemerkkien kuva-aiheet ja yritysten nimet muistuttivat jonkin verran toisiaan. Tunnusväreiltään kaikki yritysilmeet erottuivat hyvin toisistaan.

Liikemerkkien kuva-aiheet, tunnusvärit ja typografia

Liikemerkkien kuva-aiheet viestivät usein lappilaisesta kulttuurista ja elämäntavasta. Saamelaiskulttuuriin perustuvien yritysten kuva-aiheina käytettiin mm. neljäntuulenhattua, saamelaispukujen värejä ja nauhoja sekä poroja tai poron korvamerkkejä. Toisilla yrityksillä liikemerkkien kuva-aiheet viestivät lappilaisesta luonnosta ja siellä koettavista elämyksistä, kuten revontulista, keskiyön auringosta tai tuntureista.

Kartoituksen perusteella voidaan todeta, että myös tunnusvärien käyttö perustuu lappilaisissa matkailuyrityksissä usein ympäröivään luontoon ja kulttuuriin. Yritysilmeissä käytetään paljon pohjoista sijaintia ja arktisuutta kuvaavia valkoisen ja sinisen eri sävyjen rinnastuksia, keskiyön auringon lämpöä kuvaavia oranssin ja punaisen sävyjä sekä saamelaispukujen värejä symboloivia punaista, sinistä, keltaista ja vihreää.

Tekstilogojen typografiasta ei voida vetää kovin yleisiä johtopäätöksiä. Tosin muutamien yritysten tekstilogon

suunnittelun lähtökohdat olivat selkeästi lappilaisessa toimintaympäristössä. Tekstilogo rakentui esimerkiksi kelotuneiden oksien muodostamista kirjaimista, kun logon ulkoasun ja kirjaintyyppin haluttiin viestivän luonnonläheisyydestä.

Tarvekartoituksen tulokset toimivat lähtökohtana matkailusektorille suunnatun visuaalisen viestinnän käsikirjan suunnittelulle, jota hankkeessa työestetään parhaillaan. Käsikirjassa pyritään yritysliittöiseen näkökulmaan. Kirjan tavoitteena on toimia yrityskuvan ja viestinnän suunnittelun työkaluna. •

Kirjoittaja toimii suunnittelijana
Luova yhteisö -hankkeessa.

Rovaniemestä visuaalisen viestinnän ja muotoiluosaamisen keskus

Luova yhteisö -hankkeen tavoitteena on profiloita Rovaniemeä vahvana visuaalisen viestinnän ja muotoiluosaamisen keskuksena. Hankkeen alkuvaiheessa kartoitetaan lappilaisten yritysten muotoilutarpeita, rakennetaan uusia yhteistyömuotoja erityisesti matkailu- ja elämysteollisuuden toimijoiden kanssa sekä kehitetään design-alojen yritystoimintaa. Kaksivuotisesta hankkeesta vastaa Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan median laitos.

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnasta valmistuu vuosittain noin 75 taiteen maisteria. Tiedekunnan ympärille on syntynyt luova yhteisö, jonka osaamista pyritään siirtämään hankkeen avulla maakuntaan. Tavoitteena on edistää tiedekunnasta valmistuneiden työllistymistä Pohjois-Suomeen sekä tarjota alueen elinkeinoelämälle, erityisesti matkailu-, viihde- ja elämysteollisuudelle, visuaalisen viestinnän ja muotoilun palveluja.

Tavoite toteutuu käytännössä design-keskuksena, joka perustetaan hankkeen aikana palvelemaan alueen elinkeinoelämää. Design-keskuksen toimintaideana on myydä kaikkia muotoiluun, visuaaliseen viestintään ja design managementiin liittyviä suunnittelu- ja konsultointipalveluja yhdestä osoitteesta. Design-keskus tarjoaa puitteet ja työmahdollisuuksia valmistuville taiteen maistereille ja kannustaa heitä omatoimiseen rittäjyyteen.

Luova yhteisö hanketta hallinnoi Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta. Hankkeelle myönnettiin ESR-rahoitus Lapin lääninhallituksen päätöksellä kesäkuussa 2005. Toimintaan osallistuu lisäksi neljä pilottiyritystä, jotka edustavat Lapin elämysteollisuuden keskeisiä toimialoja. Projektissa työskentelee päätoimisesti kaksi henkilöä. •

Juha Tuulaniemi
Projektipäällikkö

Yritysilmeen tehtävät liiketoiminnassa

Yritykset tunnetaan ja tunnistetaan tuotteistaan ja palveluistaan, mutta myös ilmeistään, joilla vahvistetaan muistijälkeä esiintymällä aina ja kaikkialla johdonmukaisesti samoja tunnusvärejä ja vakiintunutta liikemerkkiä käyttäen. Lisäksi ilmeellä vahvistetaan omaa identiteettiä sekä tehdään liiketoimintaa ohjaavat arvot ja periaatteet näkyviksi.

Yritysilmeellä tarkoitetaan käytännössä yrityksen nimen kirjoitusasua eli tekstilogoa ja sen yhteydessä käytettävää kuvallista tunnusta eli liikemerkkiä. Tekstilogan ja liikemerkin värit toimivat yleensä myös yrityksen tunnusväreinä. Tekstilogan, liikemerkin ja tunnusvärien määrätietoinen käyttö eri asiayhteyksissä helpottaa yrityksen tunnistettavuutta, mieleenpainuvuutta ja erottumista muista saman toimialan yrityksistä.

Yritysilmeen tulisi aina perustua yrityksen toiminta-ajatuksen, arvoihin ja tavoitekuvaan, joka kertoo, mikä yritykselle on tärkeää, mitkä ovat sen toimintaa ja viestintää ohjaavat periaatteet. Hyvässä yritysilmeessä kaikki yritysilmeeseen liittyvät ratkaisut, kuten tekstilogon typografia, liikemerkin kuva-aihe ja yrityksen tunnusvärit perustuvat yrityksen määrittelemään tavoitekuvaan ja vahvistavat osaltaan yrityksen perusviestejä.

Suurissa yrityksissä yritysilmeen suunnittelu on useimmiten ulkoistettu mainostoimiston tehtäväksi. Pienissä tai aloittavissa pk-yrityksissä yritysilmeen suunnittelu teetetään usein kustannussyistä tavalla tai se tehdään itse. Olipa ilmeen toteuttaja kuka tahansa, perusedellytyksenä on yrityksen liiketoiminnan, markkinoiden ja toimintaympäristön tuntemus sekä laaja-alainen ymmärtämys siitä, mikä merkitys yritysilmeellä yrityksen liiketoiminnassa on.

Maineen ja yrityskuvan rakentaminen on pitkäjänteistä ja systemaattista työtä. Sattumanvarainen tai alati muuttuva yritysilme antaa vaikutelman yrityksestä, jonka toiminta on lyhytjänteistä ja päämäärätöntä. Tarkoituksenmukaiset viestintäratkaisut lisäävät yrityksen kiinnostavuutta ja uskottavuutta sekä tuotteiden ja palveluiden kysyntää. Yritysilmeen määrätietoinen ja hallittu käyttö antaa vaikutelman hyvin johdetusta yrityksestä, joka arvostaa asiakkaitaan.

Irma Varrio

Sirkka Laitinen
Taiteen tohtori
Kuvataideopettaja
Helsingin yliopiston
Viikin normaalikoulu

Lapsia kuvavirrassa – kuinka opettaa tekijöitä ja kokijoita?

Kuvat ympäröivät lapsia, nuoria ja meitä kaikkia lähes aina ja kaikkialla. Kuvat tarttuvat verkkokalvollemme televisiosta, lehdistä, tietokoneesta ja kadunvarren mainoksista. Kuva kykenee vaikuttamaan monin tavoin. Se voi tartuttaa tunteita, opettaa, suostutella (ostamaan), manipuloida tai viihdyttää.

Kuvan voima on sen kantamissa metaforissa. Kuvassa on yhtä aikaa monia viittauksia, jotka käsitämme ilman selityksiä. Kuvan metaforisuus on juuri se ominaisuus, joka tekee kuvasta voittamattoman merkityksensä määrässä. Merkitykset ovat universaaleja sekä kulttuurisesti, ajallisesti ja paikallisesti sitoutuneita. Visuaalinen maailma vaatii kansalaisilta kuvan vastaanottajan, tulkit-sijan ja tuottajan taitoja.

Mediat ovat tärkeä tekijä lasten ja nuorten sosiaalisessa ja emotionaalisessa kehityksessä. Mediat muokkaavat nuorten maailmankuvaa ja rakentavat heidän identiteetti-ään. Mainosten, lehtien ja sarjafilmiä kuvien muokkaavat nuorten kauneuskäsityksiä.

Yhä useamman nuoren on mahdollista luoda, muokata ja levittää kuvia. Tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet eivät kuitenkaan automaattisesti merkitse sitä, että nuorten ymmärrys kuvasta ja kuvantekemisen taito olisivat kehittyneitä. Esimerkiksi nuorten tietotekniikan käyttö rajoittuu usein melko mekaaniseen pelaamiseen tai kirjallisten kotitehtävien tekemiseen, vaikka tekniikka mahdollistaisi myös luovan visuaalisen tekemisen.

Myös taide hyödyntää mediasta tuttuja kuvaviestejä. Aku Ankka on Disneyn sarjakuva-, elokuva- ja mainoshahmo mutta myös monen oppilaan jäljittelemä ja taiteilijoiden kierrättämä kuva. Tietokonepelien kuvahahmot näkyvät oppilaiden piirustuksissa, mutta löydämme digitaalisen maailman hahmoja ja muotokieltä myös nykytaiteilijoiden kuvamaailmasta.

Taide on nykyään usein kameroilla ja digitaalisilla välineillä tuotettua, eikä taiteen ja median kuvia voida erottaa selkeästi toisistaan. Nykypäivän visuaalista mediaa voidaan tarkastella kuvan tekemisen jatkumona. Taiteen historian haamut elävät uutta elämäänsä mainoksissa, sarjafilmeissä, elokuvissa ja sarjakuvissa.

Ihmiset eivät omaksu kuvallisen median keinoja itses-tään, eivätkä he myöskään voi oppia ymmärtämään visuaalisia viestejä ilman opetusta. Kuva käyttää toisenlaista kieltä kuin verbaalinen kiellemme. Kuvan ymmärtävä näkeminen vaatii kuvan kieliopin tuntemista. Tämä ei voi tapahtua syvällisesti ilman omakohtaista kokemusta kuvan tekemisestä. Kuvan tekemisessä kehittyä, kun saa asian-tuntevaa visuaalista ohjausta. Visuaalinen mediakasvatus voikin tukea lasten ja nuorten kasvua aktiiviseksi ja itse-näisiksi toimijoiksi nykymaailmassa.

Kun tutkitaan ja tehdään kuvia, oppilaille muodostuu käsitys siitä, että kuva on aina jonkun rakentama kokonaisuus tai joidenkin ihmisten tulkinta todellisuudesta. Kuva kertoo tarinan, mutta kenen kannalta se puhuu totta? Faktan ja fiktion välisen eron ymmärtäminen on osa prosessia, jonka avulla lapsi ja nuori oppii hahmottamaan maailmaansa. Se ei tarkoita mielikuvituksen ja sadunomaisuuden häivyttämistä lasten ja nuorten kokemuspiiristä, vaan omien mielikuvien ja ajatusten ilmaisemisen kehittymistä sekä kuvaviestien yhä tietoisempaa vastaanottamista.

Kuvataideopetus on ilmaisullisten, esteettisten ja eettisten arvojen pohdintaa sekä omakohtaista kuvien tekemistä. Kuvia on opeteltava tekemään itse, jotta oppisi myös ymmärtämään niitä. Tämä periaatteellinen lähtökohta soveltuu hyvin visuaaliseen mediakasvatukseen.

Veijo Hietala
Elokuva- ja tv-tieteen
dosentti
Turun yliopisto

Onko televisio hukannut merkityksensä?

Ensi syksynä kaikki on toisin! Opintotuki on tuplaantunut, Irak on muuttunut maalliseksi paratiisiksi *Bushin* lähdettyä joukkoiheen, Suomi on taas voittanut euroviisut ja siirtynyt digi-tv-kauteen...

Elämme siis suurten mullistusten aikaa, eikä vähiten tv-rintamalla. Tulevaa ennakoiden MTV3 ehti jo lanseerata uuden maksullisen kanavapaketin, jonka lippulaivana on äijäkanava MAX, kuulemma maailman ensimmäinen miehille suunnattu televisiokanava. Jo oli aikakin! Eihän nyt tosimes jaksa katsoa sitä loputonta kokkaamista ja homostailausta. Bikinimimit, kossupullot, metsästys ja kalastus kehiin!

Vaikka kanavajohtajat näyttävätkin siis uskovan television tulevaisuuteen, mediakentän muutokset ovat kuitenkin herättäneet keskustelua perinteisen television vähenevästä roolista ihmisten vapaa-ajassa. Etenkin nuoret näyttävät enemmänkin surffaavan ja ”mesettävän” netissä ja pelaavan tietokonepelejä kuin katsovan kuvaruutua. Toisaalta television katseluun käytetty kokonaisaika henkeä kohden on 2000-luvun alkuvuosina kuitenkin vain kasvanut.

Mitä televisiolle on tapahtumassa? Onko televisio hukannut paitsi statuksensa myös älyllisen sisältönsä, kuten pahat kielet väittävät. Kerrataanpa lyhyesti historiaa. Maailmankuulu kulttuurintutkija *Umberto Eco* puhui 1980-luvulla paleo- ja uustelevisiosta. Paleo- eli vanhatelevisio oli se parin kanavan töllötin, jota ”koko kansa” katsoi Suomessakin 1960- ja 1970-luvuilla. Heti 1980-luvun alussa tilanne muuttui, kun taivaskanavat ja kotivideot alkoivat muuttaa katsomiskulttuuria. Satelliittitarjonnan myötä suomalaisetkin saivat tehdä tuttavuutta uuden tv-ilmion, Eurosportin kaltaisten teemakanavien kanssa.

Kansalliset televisioyhtiöt ryhdistäytyivät. Käyttöön otettiin kaksi puolustusstrategiaa, joiden hedelmistä saamme yhäkin nautiskella: ohjelmiston viihteellistäminen ja tarjonnan lisääminen. Varsinainen mediamullistusten vuosikymmen oli kuitenkin 1990-luku. Tuli kännykkä ja tv-chatti. Suomessa YLE ja MTV3 kävivät taistoon taivaskanavien lisäksi myös toisiaan vastaan katsojien silmistä ja sydämistä. Vuosikymmenen puolivälistä sotaan liittyi vielä Internet ja sittemmin vuonna 1997 Nelonen.

Tämän kanavasodan pyörteissä telkkaria katsottiin – tarjonnan lisääntyessä – yhä enemmän, mutta monen mielestä vempain menetti samalla älyllisen merkityksensä lopullisesti. Kanavien kannalta pelastukseksi koitui näet

kaksi uutta edullista ilmiötä: formaatit ja tosi-tv. Menestyvien valmiiden ohjelmakonseptien ostaminen oli edullista, ja niin oli tavisten käyttäminen tv-tähtinäkin. ”Loputtomasti samaa p-kaa eri kääreissä”, kiroilivat kriitikot. Sittemmin television statuksen turvaajiksi keksittiin kaksi muutakin strategiaa, medioiden yhteistyö ja teemakanavat. Käytännössä jokainen suosittu tv-ohjelma on tänä päivänä paketti, johon sisältyy myös iltapäivä- ja aikakauslehtien aineistoa sekä tietysti omat nettisivut keskusteluihin. Se varsinainen juttu digi-tv:ssä näyttää kuitenkin olevan kanavien kohdentaminen osayleisöille. Tv-kanavat alkavat muistuttaa yhä enemmän aikakauslehtiä, joiden joukkoon mahtuu muutaman yleisaikakauslehden lisäksi runsaasti eri ikä- ja harrastajaryhmille sekä sukupuolille suunnattuja tuotteita.

Hyvä näin. Jos yritetään miellyttää kaikkia, päädytään keskinkertaiseen, samanlaiseen mediamössöön. Täsmäkanavien voisi teoriassa olettaa käsittelevän kapeaa sektoriaan yleiskanavia syvemmin. Ainakin tarjonta monipuolistuu, joten ehkä se television hukattu merkityskin vielä löytyy...

Valokuva: Vera Saarivuori

Marja Tuominen

Kohtaamisen paikka

Taiteiden tiedekunnan uudisrakennuksen vihkiäisiin 4.9.2006 liittyi uusien tilojen siunaaminen. Oulun evankelis-luterilaisen hiippakunnan piispa *Samuel Salmi* viittasi puheessaan *Martti Lutherin* ajattelun keskeisiin käsitteisiin: ”Latinan sana *res*, ’asia’, on se, mistä varsinaisesti on kysymys. *Forma*, ’muoto’, puolestaan palvelee tätä ’itse asiaa’ ilmaisemalla sen. Käsitteiden filosofia kulkee siten, että olio on muodon ja sisällön synteesi. Lutherin ajatus kiteytyy siis näin: Jumalan armo tarvitsee muodon, jotta se olisi ilmaistavissa meille.”

Tämän jälkeen ortodoksisen hiippakunnan metropoliitta *Panteleimon* toimitti vihkimisen pyhitetyn veden vihmomisella ja tilanteeseen kuuluvien kirkkoveisuin: ”Monia vuosia, armorikkaita vuosia, monia armorikkaita vuosia!” Pyhitetyn veden vihmomiseen sisältyy olennaisesti ajatus näkymättömän Jumalan armon läsnä olevaksi tulemisesta.

Vieressäni seisonut taiteiden tiedekunnan dosentti, kuvataiteilija *Jyrki Siukonen* kuiskasi korvaani, että molemmilla piispoilla oli aivan sama res mutta varsin erilainen forma.

Apofaattinen näyttely

Vihkiäisten jälkeen siirryimme uuteen galleria Kiloon keskustelemaan Jyrkin samana iltana avattavasta näyttelystä, jota hän yllättäen luonnehti apofaattiseksi. Sana viittaa myöhäisantiikin teologiseen opinmuodostukseen, jonka mukaan Jumala on ihmisen tavoittamattomissa mutta silti häntä lähellä ja symbolisesti ilmaistavissa.

Ajatus apofaattisesta näyttelystä avasi kiinnostavan tarkastelunäkökulman installaatioon, josta taiteilija itse kirjoitti lyhyessä tiedotteessaan mm. näin:

”Taikureiden tapoihin kuuluu osoittaa yleisölle, että hatu tai laatikko, jota esityksessä kulloinkin käytetään, on

täysin tyhjä. Taikatemppu on loihtia jotakin ulos tuosta tyhjiydestä tai saada jotakin sinne katoamaan – aivan kuin taikurin laatikko olisi aukko tämän maailman ja jonkin toisen välillä. – Taiteen tekemisen syy on minulle tässä mahdollisuudessa ajatella tyhjästä esiin jotakin, joka maailmaan tullessaan soi tai särähtää eri tavalla kuin tavarat ympärillään.”

Lienevätkö tähän vihjeeseen lainkaan paneutuneet ne kriitikot ja kommentaattorit, jotka ovat kutsuneet installation kolmea puista reikää kolmeksi puiseksi renkaaksi!

Khora

Myöhemmin jatkoimme Jyrki Siukosen kanssa sähköpostitse keskustelua, jossa esitin näyttelyn yhdeksi tulkinnan välineeksi idän kirkon uusplatonilaisessa ajattelussa esiintyvää *khora*n käsitettä. Varhaisessa hymnografiassa *khora* saa olla Neitsyt Marian (kohdun) metafora, ”äärettömän Jumalan sija”.

Aikanaan *Aristoteles* käytti *khora*n käsitettä ilmaisemaan ympäristöstään fyysisesti rajautuvaa paikkaa, ilman erityistä metafysisistä aspektia. *Platonilla* *khora* nivoutui hänen kosmologiaansa sen jyrkkää kaksijakoisuutta nyansoivana välitilana.

Platonin *Timaios*-dialogin nimihenkilö hahmottaa laajassa puheenvuorossaan maailmankaikkeuden, jossa on kolme olevaisen muotoa: Ensinnäkin kaiken luomisen mallina ollut ”esikuvan laji, järjellä käsitettävä ja aina samana pysyvä”, ideoiden alkuperäinen ja ikuinen muoto. Toiseksi ”tämän mallin mukaan syntyvä ja silmin nähtävä olevaisen muoto”,

materiaalinen, epätäydellinen ja muuttuva. Kolmas muoto on ominaisuudeltaan ”kaiken luomistapahtumassa syntyvän vastaanottava säiliö”.

Ja Platon jatkaa: ”Älkäämme siis nimittääkö tätä näkyväisen ja kaikilla aisteilla havaittavan luodun maailman äitiä ja vastaanottavaa säiliötä maaksi tai ilmaksi tai tuleksi tai vedeksi, ei liioin niiden koostumiksi tai rakenneosiksi, vaan sanokaamme sitä näkymättömäksi ja muotoa vailla olevaksi kaiken säilyttäjäksi, joka jollain hämmästyttävällä ja vaikeasti käsitettävällä tavalla on osallisena yksinomaan järjellä käsitettävästä.”

Kohtaamisen tila

Julia Kristeva viittaa mm. teoksessaan *Puhuva subjekti* Platonin *Timaios*-dialogin kohtaan, jossa ekplisiittisesti esiintyy *khora*n käsite: ”Kolmas olevaisen laji on ikuisesti olemassa oleva tila, johon häviämisen käsite ei sovellu, joka tarjoaa olintilan kaikelle, mikä syntyy.” Sitäkään ei voi havaita aistein, ja sitä ajatellessamme ”me ikään kuin näemme unta ja sanomme, että pakostahan kaiken olemassa olevan täytyy olla jossakin paikassa ja pitää hallussaan jotain tilaa”.

Kristevan omaa *khora*n käsitettä ei ole helppo kiteyttää mihinkään määritelmään, joita hänen metaforinen ja merkitysten väleissä risteilevä kielensä näyttää pakenevan. Hänelle kyseessä näyttäisi olevan siirtyminen kokonaisvaltaisesta, esikielellisestä ja nimeämättömästä tilasta symboliseen, kielen ja nimeämisen tilaan. Se on siirtymiselle tilaa antava tila: kohtaamisen tila, jossa ulkopuoli ja sisäpuoli eivät vielä erotu toisistaan, eivät myöskään äärellinen ja ääretön, reaalin ja symbolinen mutta joka synnyttää erotumisen edellytykset. Se on tila, jossa ”subjekti luodaan”. Myös Julia Kristevalle *khora* on siis jonkinlainen ”vastaanottava olevainen”, joka sekä säilyttää ja sulauttaa yhteen että erottaa, luo ja muuttaa.

Tilaa kohtaamiselle?

Näihin mietteisiin Jyrkiltä tuli lyhyt mutta tyhjentävä vastaus: ”Khorapa hyvinkin. Taidan olla pääsemättömissä platonismista.” Sama ulottuvuus, poissaolevan läsnäolo, oli vahvasti esillä hänen lokakuussa Rovaniemellä pitämässään luennossa, joka kuului menetelmätieteiden laitoksen järjestämään luentosarjaan Uskonnot – uhka vai mahdollisuus.

Olisipa suotavaa, että myös taiteiden tiedekunnan uusista tiloista – muistakin kuin galleria Kilosta – tulisi kohtaamisen *khora*: se ”vastaanottava olevainen”, joka antaa tilaa esikielellisen ja kielellisen, symbolisen ja reaalisen, sisäpuolen ja ulkopuolen, taiteen ja tutkimuksen, aikojen kerroksellisuudesta tietoisien humanismin ja tulevaisuuteen katsovien oppialojen kohtaamiselle. Kaiken luomistapahtumassa syntyvän vastaanottava säiliö. ●

Kirjoittaja on kulttuurihistorian professori Lapin yliopistossa.

Juhani Tuominen

Elisa Tuohimaan vuonna 2006 suunnittelema Koh-
taamisia-teos sijaitsee Lapin ammattiopiston palve-
lualojen oppilaitoksessa. Portaikko, joka on opiskeli-
joiden ja henkilökunnan vilkkaassa käytössä, on ole-
mukseltaan muutettu ns. kellariportaikosta merki-
tyksellisemmäksi paikaksi.

Ylevöittääkö
kuvataide julkisissa tiloissa
arkea?

Seija Ulkuniemen 1994 Kansantalon päätyyn suunnittelema Aistisi ovat auenneet oli ensimmäinen opiskelijatyö. Teoksen asema Rovaniemen kaupunkikuvassa on ollut merkittävä. Teos on moniulotteinen ja aikaa kestävä ja sen voidaan sanoa liittyvän ns. käsitetaiteen piiriin visuaalisena tekstinä. Teos on suunnattu rovaniemeläisille ja myös vierailijoille, sillä sen sisältö on helposti avautuva ja ymmärrettävissä.

Veera Vasaran suunnittelema maalaus Metsä 2003 sijaitsee Lapin keskussairaalan ja invalidiliiton Lapin kuntoutuskeskus Ilkan välisessä pitkässä käytävässä. Teoksen lähtökohtana ovat Carl von Linnén piirtämät pohjoiset rohdoskasvit.

Ihminen ja kuvataide kohtaavat mm. Lapin yliopiston kuvataideopiskelijoiden julkisiin tiloihin valmistamissa taideteoksissa. Teosten tavoitteena on hoksauttaa julkisyhteisöjä tilaamaan teoksia ammattitaiteilijoilta. Professori Juhani Tuominen pohtii artikkelissaan ihmisen ja kuvataiteen kohtaamista julkisissa tiloissa sekä taiteen prosenttilinjan toteutumista Rovaniemellä.

Ihmisen ja kuvataiteen kohtaaminen arjessa ja juhlassa, jokapäiväisessä elämässä ja poikkeustilanteessa on erilaista. Poikkeustilanteessa kohtaamiseen on valmistauduttu, mutta arjessa siihen saattaa liittyä yllätyksellisyyttä. Kysymys kuuluu, halutaanko ihmistä hätkähdyttää visuaalisilla ärsykkeillä vai tehdä ympäristö viihtyisämmäksi, älyllisesti virikkeellisemmäksi? Valinta edellyttää tietoisia ratkaisuja.

On eri asia kohdata silloin tällöin paikka, jossa visuaalinen taide hallitsee tilaa, kuin työskennellä siinä päivittäin vuodesta toiseen. Suunnittelijan tehtävä on haasteellinen, mutta myös vastaanottajan eläytymisvaatimus voi joskus olla sitä. Taiteilijan tehtävänä on ainakin hieman ylevöittää arkea.

Kuvataide voi olla integroitunut tilaan niin, että sitä ei yksittäisenä teoksena edes havaitse. Silti se saattaa vaikuttaa voimakkaasti tilan olemukseen. Toinen vaihtoehto on, että tilaan sijoitetaan yksittäinen erillinen tilaa hallitseva

taideteos, joka säteilyvoimallaan luo erityistä merkitystä ja henkeä. Tila voi olla huone, aula, piha, aukio...

Sisustussuunnitelma ja tilataideteos ovat eri asioita, mutta niillä on yhteisiä elementtejä. Niillä saattaa olla teknisiä, materiaalisia ja taloudellisia samanlaisuuksia. Parhaimmillaan niiden intressit ovat yhteisiä, ne ovat toistensa kaksi eri puolta.

Ongelmallisimmillaan ne ovat toisiaan vieroksuvia, ristiriitaisia ympäristöhäirikköjä, jotka saavat aikaan negatiivista energiaa ja kiusaavat tilojen käyttäjiä. Älykästä, herkkää ja positiivista energiaa säteilevinä ne helpottavat ihmisten arjen kokemista. Haaste suunnittelijoille ja tekijöille on suuri, koska me ihmiset olemme erilaisia. Kaikki ei tyydytä kaikkia, eivätkä kaikki voi sietää samoja asioita.

Opiskelijat ovat tehneet harjoitustöinään kuvataideopin tojensa yhteydessä teoksia ja tilojen visuaalista suunnittelua julkisiin tiloihin Rovaniemellä jo noin kymmenen vuoden ajan. Osa töistä on toteutettu tilapäisratkaisuin ►

Sattumat ja sattuman kaltaiset ihmisten tekemät väliaikaiset käytännön ratkaisut voivat synnyttää ympäristössämme myös taiteen läsnäolon tunnun. Esimerkiksi KENKÄ Lapinkävijäntiellä täyttää nykykatsannon mukaan informaation lisäksi ympäristötaiteen ja installaation ulkoiset merkit.

ja osa pysyvästi. Koulutuksen tarkoituksena on ollut ja on edelleen opiskelijoiden harjaantuminen pohtimaan tilan ja kuvataiteen suhdetta sekä toteuttamaan soveltuvin keinoin omia suunnitelmiaan.

Projektien tavoitteena on ollut myös hoksauttaa kaupunkilaisia, julkisyhteisöjä ja rakennuttajia tilaamaan suunnitelmia, teoksia ja teoskokonaisuuksia ammattitaiteilijoilta. Tilaukset työllistäisivät taiteilijoita ja edesauttaisivat kaupunkilaisten hyvinvointia arjessa.

Muutamit kaupungit ovatkin jo toteuttaneet rakennushankkeissaan niin sanottua prosenttipäätöstä, jolloin kaikista kaupungin rakennus- ja saneerauskohteiden kustannuksista käytetään noin prosentti kuvataiteen hankkimiseen. Kuvataide on samalla tavalla osa kokonaisuutta kuin muutkin rakennusmateriaalit suunnitteluineen. Prosentit liitetään automaattisesti rakennuskustannuksiin. Ne eivät ole osa kulttuuritoimen budjettia vaan osa rakennusbudjettia.

Myös Rovaniemen kaupunki on tehnyt periaatepäätöksen prosenttilinjasta, mutta käytännön toteutuksista ei ole kuulunut vielä mitään. ●

Kirjoittaja on taidemaalari ja kuvataiteen professori Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan taide- ja kulttuuriopintojen laitoksella.

Iloa arkeen

Erään taloyhtiön isännöitsijä, hallitus ja yleisten tilojen remonttia suunnitteleva arkkitehti pyysivät suunnitelman kuvataiteen liittämistä rovaniemeläisen talon porrashuoneisiin.

Opiskelijamme kiinnostui asiasta ja teki harjoitustyönään huolellisen suunnitelman. Kun hän esitteli suunnitelmaansa taloyhtiön järjestämässä tilaisuudessa, yksi hankkeen kumonneista argumenteista oli: ei tällaisia ole Rovaniemellä ennenkaan tehty eikä tehdä nytkään.

Onneksi löytyy myös päinvastaisia esimerkkejä. Kysymys on ennen kaikkea asenteesta ja toiseksi taloudellisista ratkaisuista. Jos ja kun kuvataiteella saavutetaan iloa arkeen, on se sen väärti.

Joka paikkaan taidetta ei asiasta tehden tarvita, mutta visuaalisia ratkaisuja joudutaan aina tekemään, ja huomion kiinnittäminen visuaalisuuteen on ympäristömme kannalta tärkeää.

Paulus Perkkiö – Lapin yliopistosta brändikonsultiksi

1. Olet kotoisin Rovaniemeltä. Valmistuit taiteen maisteriksi Lapin yliopistosta 2001. Opiskelit teollista muotoilua ja olit vaihto-opiskelijana Ruotsissa, Uumajan Design Högskolanissa. Oliko haaveenasi alun perin ryhtyä opiskelemaan juuri teollista muotoilua?

Joskus haaveilin insinööriin urasta, mutta vähitellen ajatukset muuttuivat unelmaksi arkkitehdin tai muotoilijan ammatista. Pääsin ensi yrittämällä muotoilun opiskelijaksi ja opinnot veivät niin hyvin mukanaan, että sen jälkeen minun ei ole tarvinnut enää haaveilla arkkitehtiopinnoista. Muotoilijana pääsen tekemään juuri niitä asioita, jotka minua kiinnostavat eli saan luoda uutta.

2. Mitä mieltä olet Lapin yliopiston teollisen muotoilun opinnoista? Mitä kaipaisit opintoihin lisää ja mitä jättäisit niistä pois?

Opinnoista sai hyvät perustiedot. Meillä oli hyvähenkinen vuosikurssi, joka teki omatoimisesti syventäviä opintoja. Näkisin, että opetuksessa olisi hyvä painottaa entistä enemmän tieteellisyttä. Käytännön taitojen opettelusta tulisi edetä syvälliseen muotoilun ilmiöiden ymmärtämiseen, kuten siihen, miten tuotteiden muotoilu vaikuttaa meihin ihmisiin, miksi ihmiset ostavat tietynlaisia tuotteita, miten tuotteen kehittäminen vaikuttaa yrityksen talouteen, millaisia menetelmiä kannattaa käyttää missäkin projektissa jne. Toisaalta muotoilija on aivan kädetön, jos hän ei osaa piirtää.

Erityisen iloinen olen myös siitä, että meillä oli tietty määrä kaupallisia opintoja, joskin ne olisivat voineet painottua enemmän liiketoimintaan. Suunta on oikea, mutta sisältöihin kaipaisin pientä tarkennusta.

3. Toimit valmistumisesi jälkeen runsaat kaksi vuotta Taideteollisen korkeakoulun Länsi-Suomen muotoilukeskuksessa Vaasassa. Minkä merkityksen annat tälle ensimmäiselle työpaikallasi?

Muova oli ainakin siihen aikaan vielä erittäin muotoilutoimistomainen. En usko, että missään muualla olisin saanut vastuulleni ensimmäisenä projektina globaalin markkinajohtajan historian suurinta tuotekehityshankkeen muotoilua. Onnistuminen kyseisessä projektissa antoi keltanokalle itsevarmuutta. Pienessä yrittäjävetoisessa toimistossa yrittäjät vastaavat usein itse isoista projekteista. Muovassa sain toimia kuin yrittäjä, mutta ilman taloudellista riskiä.

4. Olet kauppa- ja teollisuusministeriön sertifioima DesignStart-konsultti. Mitä se merkitsee käytännössä?

Paikallinen TE-keskus ehdotti minua konsultiksi, jonka jälkeen tein näytetyön ja pääsin mukaan kansalliseen konsulttirenkaaseen. DesignStart on TE-keskusten tukema muotoilukonsultointipalvelu pk-yrityksille. Yritykset pääsevät palvelun avulla kokeilemaan muotoilupalveluiden käyttämistä. Palvelu on nykyisin hyvin suosittu ja tarpeellinen.

5. Ryhdyit yrittäjäksi 2004. Olet yksi kolmesta Contiumin perustajaosakkaasta. Contium on vaasalainen brändi- ja designtoimisto, joka toteuttaa asiakkaille brändiuudistuksia. Miten luonnehdit nykyistä toimenkuvaasi?

Osallistun vahvasti yrityksen kehittämiseen. Vastaan tällä hetkellä yrityksemme myynnistä ja markkinoinnista. Päivittäisessä työssä johdan pääasiassa projekteja. Osallistun myös tekijänä konseptointi- ja strategiaprojekteihin.

6. Rakennat omakotitaloa. Vietät siis paljon aikaa rauta-kaupassa. Onko rautakauppa herättänyt muotoilijassa uusia ajatuksia?

Rakennusteollisuus on yksi suurimmista muotoilijoita työllistävistä toimialoista. Meillä on jatkuvasti työn alla projekteja, joiden tavoitteena on saada rautakauppojen tiskeille entistä parempaa tavaraa tai kehittää tuotteiden myyntiä jollain muulla tavalla. On mukava nähdä kaupassa tuotteita ja markkinointimateriaalia, joissa itsellä on ollut sormet mukana. Rakentaminen on työlle hyvää vastapainoa. Joskus tuntuu vain, että vuorokaudessa on liian vähän tunteja.

Haastattelu: Olli Tiuraniemi

Paulus Perkkiö valmistui taiteen maisteriksi Lapin yliopistosta 2001. Valmistumisensa jälkeen hän on työskennellyt mm. Taideteollisen korkeakoulun Länsi-Suomen muotoilukeskuksessa Vaasassa ja yrittäjänä vuodesta 2004 lähtien.

Mirja Hiltunen & Maria Huhmarniemi

Taidekasvatuksen laitos voimauttaa pohjoisen taidetta

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan taidekasvatuksen laitoksella on paneuduttu jo vuosien ajan tieteen, taiteen ja paikallisen kulttuurin välisen yhteistyön kehittämiseen.

Laitoksen erityisosaamisalueet, kuten ympäristö-, yhteisö- ja talvitaide, on suunnattu tukemaan pohjoista identiteettiä, hyvinvointia ja elinkeinoja. Opiskelijat perehtyvät yhteisöllisiin taidemuotoihin sekä suunnittelevat ja osallistuvat taidekasvatusta soveltaviin projekteihin yhteistyössä yliopiston sidosryhmien kanssa.

Pääaineen lisäksi myös ympäristö, taide ja yhteisö-sivuaaineopintokokonaisuus sisältää yhteistyötä lappilaisten kyllien, koulujen, yrittäjien ja eri yhteisöjen kanssa. Yhteistyö ja kehittämishankkeet vahvistavat taidekasvatuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja tukevat aluekehitystä.

Kuvataidekasvatuksen opiskelijat tutustuvat pohjoiseen ympäristöön ja taidekasvatuksen rooliin paikallisten toimijoiden yhteistyökumppanina jo opintojen ensimmäisestä viikosta lähtien. Opinnit aloitetaan taide- ja ympäristöpedagogiikan leirillä jossakin lappilaisessa kylässä tai matkailuympäristössä. Toiminta on tuottanut muun muassa Mettänväänmaaksi nimetyn ympäristötaidekoko-

naisuuden Kittilän Könkääle. Könäs toimii jatkossakin paikkana, jossa ympäristötaidetta ja sen käyttöä matkailun ohjelmalveluissa voidaan kokeilla, arvioida ja kehittää.

Syventävissä opinnoissa opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat hankkeita, joiden tavoitteena on innostaa paikallisia yhteisöjä oman kulttuurin tekijöiksi ja omien ympäristöjen kehittäjiksi. Taidekasvatus toimii aktiivisesti uusien taiteellisten menetelmien ja työtapojen kehittäjänä. Hankkeissa on toimintatutkimuksen rakenne ja niihin liittyy pro gradu -tutkielmia ja muuta tutkimustoimintaa.

Koulutusohjelmaan sisältynyt toiminta on tuonut yliopistoon osaamista, jota on käytetty mm. aluekehityshankkeissa. Vuosina 2003–2004 talvitaiteen osaamista koottiin koulutusprojektiksi, joka järjesti koulutusta Lapin alueella ja tuotti oppimateriaalia. Talvitaiteen koulutushanke valittiin 2 721 hankkeen joukosta yhdeksi kuudesta onnistuneimmasta opetusministeriön hallinnon alaisista EU-rahoitteisista rakennerahastohankkeista vuosina 2000–2005. Utsjoen sivistystoimen Tulikettu-hanke sekä Pelkosenniemen Tunturin taidepaja ovat myös useampi-vuotisia hankkeita, joissa taidekasvatuksen laitoksella on ollut keskeinen rooli.

Taidekasvatuksen voimauttava vaikutus paikallisissa yhteisöissä säteilee koulujen toimintaan ja näkyy myös taidemaailmassa. •

Taiteen lisensiaatti, kasvatustieteen maisteri Mirja Hiltunen ja taiteen maisteri Maria Huhmarniemi ovat taidekasvatuksen laitoksen lehtoreita ja jatko-opiskelijoita aiheenaan taidekasvatus pohjoisissa yhteisöissä.

1

Valokuva: Mirja Hiltunen

2

Kuva 1: Ympäristö, yhteisö ja taide -sivuaineeseen on sisältynyt vuodesta 2001 lähtien tulitaidetyöpaja. Marraskuiseen Jokivalkeat-tapahtumaan kutsuttiin rovaniemäläisiä yhteisöjä tuliveistosten tekijöiksi.

Kuva 2: Tulikettu kokoaa yhteen eri-ikäisiä ja eri taustoista tulevia ihmisiä taiteen tekemiseen Utsjoella.

Kuva 3: Viime vuosina taidekasvatuksen laitoksen yhteistyökumppaniksi on vakiintunut Lainion lumikylä, joka tarjoaa erinomaiset puitteen talvitaiteen opetukseen ja kehittämiseen.

Valokuva: Timo Jokela

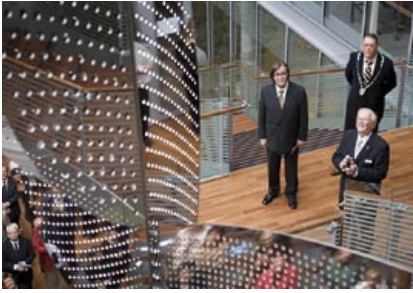
3

Eveliina Olsson

Lappi on kuvanveistäjä Kari Huhtamon **henkinen koti**

Lapin yliopistoon on sijoitettu 22 kuvanveistäjä, taiteen tohtori (h.c.) Kari Huhtamon veistosta, jotka omistaa taiteilijan nimeä kantava säätiö. Niiden lisäksi taiteiden tiedekunnan uudisrakennukseen tehty Flamma Artis tuo "huhtamolaista" abstraktia kuvanveistoa yliopistolaisten arkeen. Kari Huhtamo sanoo arvostavansa säätiön ja yliopiston yhteistyösopimusta ja pitää nykyisin Lapin yliopistoa kotinaan Rovaniemellä.

Rovaniemen rautatieasemaa vastapäätä sijaitsevaan Siljopuistoon pystytetty Lapin jälleenrakennuksen muistomerkki 1945–55 on rovaniemeläissyntyisen kuvanveistäjä *Kari Huhtamon* yksi tunnetuimmista teoksista. Viidentoista metrin korkeuteen nouseva uljas teräsrakennelma tilattiin häneltä vuonna 1969, mutta teoksen liittyvissä byrokraattisissa kiemuroissa kului yhdeksän vuotta. Presidentti *Urho Kekkonen* paljasti valmiin veistoksen juhlallisessa vihkimistilaisuudessa vasta elokuussa 1978.

– On vahinko, ettei teosta pystytetty alkuperäiselle paikalleen, sanoo Kari Huhtamo ateljeessaan Helsingin Malmilla.

Lapin jälleenrakennuksen muistomerkkin piti alun perin nousta Valtakadun varrella sijaitsevaan Tapanipuistoon, nykyisen hovioukuden ja Alaruokasen talon edustalle, jonne taiteilijakin veistoksen suunnitteli. Muistomerkkitoimikunta ja Rovaniemen kaupungin rakennustoimisto kuitenkin vaikuttivat lausunnoillaan siihen, että työ sijoitettiin lopulta Siljopuistoon.

Taiteiden tiedekunnan opiskelijoille ja henkilökunnalle Lapin jälleenrakennuksen muistomerkki oli ennen syyskuista muuttoa Rantavitikan yliopistokampukselle yksi kaupungin näkyvimmistä veistoksista. Se sijaitsee entisten tilojen välittömässä läheisyydessä, aivan Pienteollisuustalon edustalla. Myös uudisrakennuksessa Kari Huhtamon taide on vahvasti läsnä: taiteiden tiedekunnan aulan kattoon ripustettu *Flamma Artis*, taiteen liekki, on tilan ainoa pysyvä taideteos. Kari Huhtamon uusinta tuotantoa edustava työ viittaa taiteilijan mukaan tulen merkitykseen pohjoisten kansojen uskonossa ja muistuttaa hengen palon välttämättömyydestä. Sen avulla luovuus löytää juurensa, toteutuksensa ja tulevaisuuden visiona.

Flamma Artis on suunniteltu varta vas-

ten taiteiden tiedekuntaan. Rakennuksen arkkitehti *Juhani Katainen* esitti teoksen sijoituspaikan ja toivoi veistoksesta läpinäkyvää. Useiden luonnosten jälkeen se sai nykyisen muotonsa ja kokonsa. Kari Huhtamo kertoo olevansa tyytyväinen sekä suunnitteluprosessiin että itse työhön: yhteistyö arkkitehdin kanssa tuotti hänen mukaansa hienon lopputuloksen.

Edelleenkin lappilainen

Kari Huhtamon lapsuudenkoti sijaitsi Rovaniemellä Lapinkävijäntien ja Koskikadun risteyksessä. Kadun toisella puolella, Kukkolan talossa asui vauras *Ahon* perhe, jonka ikkunoista Huhtamo lapsena ihaili *Reidar Säröstöniemen* maalauksia. Pääkaupunkiin Huhtamo muutti opiskelemaan 18-vuotiaana liki 45 vuotta sitten mutta sanoo pohjoisen edelleenkin määrittävän häntä ja hänen taidettaan.

– Ei nuoruuden kokemuksia saa edes kasvattamalla pois, hän toteaa ja näyttää säätönsä puna-sini-keltaista merkkiä.

– Ei tällaista etelän pojan päässä synny.

Kari Huhtamo promovoitiin Lapin yliopiston kunniatohtoriksi vuonna 2004. Taiteilijalle kunnianosoitusta on tärkeä symbolina taiteensa arvostamisesta. Itse työntekoon titteli ei kuitenkaan ole vaikuttanut.

– Taiteilijalle on ihan sama onko hän maisteri tai tohtori. Taiteellisen työn laatu on kuitenkin se, mikä merkitsee, Huhtamo summaa ja sanoo Lapin yliopiston olevan hänelle nykyisin koti Rovaniemellä, sillä omia teoksia on yliopistokampuksella kymmenittäin.

– On hienoa, kun Kari Huhtamon taidesäätiö on solminut yhteistyösopimuksen Lapin yliopiston kanssa ja löytänyt paikan omistamilleen töille.

– Suomessa taidesäätiöitä on kuin ke-

tunneniä, mutta harvalla on mahdollisuus saada kokonaista kokoelmaa pysyvästi esille ja vieläpä taiteilijan kotikylään. ●

Kari Huhtamo

Kari Huhtamo (s. 1943) lähti Rovaniemeltä Helsinkiin opiskelemaan vuonna 1961. Hän opiskeli Taideteollisen oppilaitoksen iltalinjalla vuosina 1961–1963 ja Suomen Taideakatemian koulussa vuosina 1963–1964. Hänen ensimmäinen yksityisnäyttelynsä pidettiin Rovaniemen kirjastossa vuonna 1966.

Huhtamo on toteuttanut useita kymmeniä julkisia teoksia ja monumentteja. Hänen teoksiaan on kaikissa merkittävässä suomalaisissa taidemuseoissa ja julkisissa kokoelmissa.

Kari Huhtamon töitä on ollut esillä useissa näyttelyissä sekä Suomessa että ulkomailla. Rovaniemellä hänen julkisia veistoksiaan on Siljopuiston ja Lapin yliopiston tilojen lisäksi Antinkulmassa Koskikadun ja Rovakadun risteyksessä, kirjaston ulkoseinässä, kaupungintalon aulassa ja Campus Borealis -teknologiakylässä.

Kari Huhtamo promovoitiin Lapin yliopiston kunniatohtoriksi vuonna 2004. Hänen nimeään kantava säätiö solmi yhteistyösopimuksen Lapin yliopiston kanssa seuraavana vuonna. Sopimuksen mukaan säätiö sijoitti omistamansa 22 teoksen kokoelman Lapin yliopiston tiloihin. Myös Kari Huhtamon arkisto sijoitetaan sopimuksen mukaan Lapin yliopistoon ja sitä on mahdollista hyödyntää tutkimuskäytössä.

Teemu Matinlaurin kuvitusta Silkkimattoon.

Olkealla ylhäällä yksityiskohta Susanna Tuonoson kuvittamista paratiisin sinisistä linnuista.

Sisko Ylimartimo

Sadun kuvitus lumooa katsojansa

Millaista on satu ja sen kuvittaminen? Kuvitus on oma kerronnan lajinsa, joka tarjoaa kuvittajalle rajattomat mahdollisuudet. Taiteen ja filosofian tohtori Sisko Ylimartimo kertoo seuraavassa Silkkimatto-sadun kuvittamisen rikkaudesta.

Olen vetänyt Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa useina vuosina fantasia-kuvituksen työpajakurssia. Lukuvuonna 2005–2006 kuvitettiin *Jascha Golowanjukin* orientalisoina satu Silkkimatto, koska tutkin tuolloin Tuhannen ja yhden yön satujen kuvituksia. Opiskelijoiden harjoitustehtäviin kuului kuvien lisäksi kirjallinen selostus kuvituksellisista ilmaisukeinoista.

Jascha Golowanjukin (k.1974) ruotsiksi vuonna 1941 ilmestynyt satukokoelma *Silkesmattan* julkaistiin suomeksi vuonna 1945. Kokoelman sadut ovat tyyliltään romanttisia, värikylläisiä ja maalailevia. Ruotsalaisen laitoksen on kuvittanut *Oskar Bergman*, suomalaisen *Björn Landström*.

Silkkimatto kertoo persialaisen matonkutojan tyttärestä *Sardasta*. Isä kertoo Sardalle shaahin palatsista ja sen lumoavasta puutarhasta. Sarda on ihastuksissaan. Hän alkaa tehdä silkkimattoa, johon hän ikuistaa mielikuvansa shaahin puutarhasta. Suuriton matto vie hänen koko elämän-

sä. Vasta sokeana vanhuksena hän pääsee shaahin puutarhaan. On syksy ja kaikki on kuihtunutta. Sarda, joka kuvittelee olevansa kukkivassa paratiisissa, kuolee.

Silkkimatto asettaa ehtonsa kuvittajalle, sillä aika ja paikka on määritelty muinaiseksi Persiaksi. Islamilainen kulttuuri luo sadun viitekehyksen, vaikka kyse on fiktiosta. Kulttuurisidonaisuus on vienyt kuvittajia laajaankin taustatyöhön. Detaljien visualisointihan jää kuvittajan ja lukijan mielikuvituksen tehtäväksi, tekstin kirjoittaja pääsee tässä vähällä.

Kuvittajat ovat halunneet tehdä myös pelkistettyä kuvitusta, joka ei ole sidoksissa totuttuun ja tavanomaiseen kuvaan. Jopa ihmeellinen matto on saatettu jättää kuvittamatta. On myös korostettu miljöön, esineiden ja värikylläisyyden kautta symbolisia ja rivinvälisiä merkityksiä, jolloin satu saa lopullisen muotonsa lukijan mielikuvissa.

Kuvittajat ovat voineet viitata sadun ulkopuoliseen maailmaan poimimalla sieltä kuvallisia yksityiskohtia. Sadun henkilöt on voitu myös kotouttaa nykylapsen maailmaan mikkihiirimäisinä eläiminä. Kuvien miljöö on saatettu sijoittaa tekstistä ajallisesti poikkeavasti nykyhetkeen, sotaisaan Lähi-itään. Tällöin korostuvat sadun sosiaaliset aspektit sekä ristiriita ulkoisen todellisuuden ja Sardan unenomaisen idealismin välillä.

Eräissä tulkinnoissa on lähdetty ilmaiseen nuoren naisen euforisia kokemuksia ja eläytymistä luovaan toimintaan. Naisen

ikäkääntymistä on symboloitu vaatetuksen muuttumisella.

Ihmeellisen puutarhan, sadun realiteetin, ja Sardan mielikuvien lomittuminen on askarruttanut kuvantekijöitä. Ne mielikuvat, joita Sarda saa isän kertomuksesta iltavalkean äärellä, on voitu visualisoida tulesta nousevaan savuun tai Sardan ympärillä häilähteleviksi kuviksi tai taustalla avautuvaksi loistavaksi panoraamaksi. On myös todettu puutarhan kaikkien detajien kuvaamisen ylivoimaisuus, jolloin kohteiksi on valittu keskeisiä, kiinnostavia ja symbolisia yksityiskohtia.

Silkkimaton kuvittajat eivät ole päätyneet pelkkään realistiseen esitykseen, tapahtumien visuaalisen toistoon. Kuvitus on oma kerronnan lajinsa, joka onnistuessaan pysäyttää ja lumooa katsojan. Kuvittajalle fantasian maailma on rikkaudessaan rajaton. •

Kirjoittaja toimii taidehistorian lehtorina sekä taide- ja kulttuuriopetuksen laitoksen johtajana taiteiden tiedekunnassa.

Asiasta enemmän:

Silkkimatto-projektin kirjalliset selosteet, 2006. Kirjoittajan hallussa.

Ylimartimo, Sisko: Paratiisi ja taikamatto. Tuhannen ja yhden yön maailma satuina ja kuvina. Helsinki, BTJ Kirjastopalvelu Oy, 2006.

Rika Nakamura

Teatteribaletin visuaalisia haasteita

Lumikuningatar-baletti juontaa juurensa vuoteen 1978, jolloin tanssinopettaja *Virpi Wirlander-Asplundin* perustama Balettikoulu Virpi Wirlander aloitti lähestyvän 10-vuotisjuhlansa valmistelun. Koulu halusi luoda uuden baletin, joten Wirlander-Asplund ja hänen monilahjakas oppilaansa *Sanna Kuusisto* ryhtyivät etsimään tarkoitukseen soveltuvaa satua. He päätyivät *H.C. Andersenin* rakastettuun klassikkosatuun Lumikuningatar. Satu oli kuitenkin koko perheen tanssinäytelmäksi liian pitkä, joten siitä muokattiin tiivistetty libretto.

Sävellys tilattiin *Ilkka Kuusistolta*, jonka tyttäret *Lotta* ja *Sanna* olivat balettikoulun oppilaita. Kantaesitys oli Helsingin kaupunginteatterissa 1980. Kun Wirlander-Asplund muutti Rovaniemelle vuonna 1981 ja perusti Lapin Balettiopiston, hän halusi toteuttaa Lumikuningatar-baletin myös uudessa kotikaupungissaan. Uusittu versio nähtiin Rovaniemen Teatterissa 1986.

Kansainvälinen yhteistyö

Lumikuningattaren ohjaaja ja koreografi Wirlander-Asplund on toiminut Barentsin alueen tanssiyhteistyön kehittämiseksi jo vuodesta 1994 lähtien. Lapin Balettiopisto on mukana mm. vuonna 2001 perustetussa Barentsin alueen tanssineuvostossa, jonka tehtävänä on tanssin ammattilaisten verkoston ylläpito. Barentsin alueen oppilaitosten välillä on ollut tanssileirejä sekä mittavia yhteistuotantoja, kuten Pessi ja Illusia 1995 sekä Ruma Ankanpoikanen 1999–2000, joissa Wirlander-Asplund toimi koreografina.

Yksi Barentsin alueen yhteistyön hedelmistä on myös Lumikuningattaren musiikin uudelleen nauhoittaminen

vuonna 2004 Arkangelissa. Ilkka Kuusiston säveltämän musiikin tulkitsi Udmurtian sinfoniaorkesteri *Vladimir Onufrievin* johdolla. Wirlander-Asplund on tehnyt yhteistuotantoja Arkangelin Druzhban tanssioppilaitoksen kanssa aikaisemminkin, joten valmistelujen alkuvaiheessa sovittiin, että Kain roolin tanssijat tulisivat Druzhbasta. Rovaniemen Teatteri puolestaan lupautui ottamaan Lumikuningattaren osaksi ohjelmistoaan.

Puvuston suunnittelu

Lapin yliopisto astui mukaan valmistelutyöhön ryhtymällä suunnittelemaan puvustoa syksyllä 2005. Taiteiden tiedekunnan tekstiili- ja vaatetusalan opiskelijat *Heidi Valjus*, *Marianne Sotti* ja *Elina Huttunen* suunnittelivat koko puvuston osana opintojaan. Kaiken kaikkiaan pukuja on ommeltu toistasataa, joista suurin osa on valmistettu Tanssioppilaitos Druzhban ompelimossa ja muutamat sooloasut oppilastöinä Rovaniemen koulutuskuntayhtymässä. Yliopiston rooli laajeni hankkeen hallinnoijaksi, kun Lumikuningatar-hankkeelle myönnettiin EU-rahoitus.

Wirlander-Asplundia askarrutti aiemmissa toteutuksissa Lumikuningattaren ja Tihulaisen roolien toteutus näyttämöllä, sillä hänen mielestään taruolentojen vaikuttavuus ei tullut ihmiskoossa tarpeeksi esille. Lumikuningattaren rooliin Wirlander-Asplund halusi ehdottomasti *Susanna Nurminen*, joka tanssi saman roolin myös kaksikymmentä vuotta sitten. Ongelmia aiheutti se, että Nurminen ei voinut tanssia Lumikuningattaren roolia itse esityksissä New Yorkissa olevien tanssiopintojensa vuoksi. Ratkaisu ongelmaan löytyi, kun Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnasta tarjottiin mahdollisuutta toteuttaa hahmot videolta projisoituna.

Visuaalisia haasteita

Taiteiden tiedekunnan audiovisuaalisen mediakulttuurin opiskelijat *Juha Hilpas* ja *Harri Hyytiäinen* muodostivat mediatiimin, joka ryhtyi suunnittelemaan Lumikuningattaren ja Tihulaisen toteutusta yhdessä ohjaaja Wirlander-Asplundin, Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan lehtori *Tomi Knuutilan* ja Rovaniemen Teatterin lavastaja *Pentti Uimosen* sekä käyttöpäällikkö *Tapani Pesolan* kanssa.

Hahmot päätettiin kuvata taiteiden tiedekunnan uuden rakennuksen videostudiossa *blue screen* -tekniikalla, jossa henkilöt kuvataan videolle sinistä taustaa vasten. Editointivaiheessa sininen tausta korvataan toisella videomateriaalilla. Testimateriaali näytti niin vaikuttavalta, että näytelmän lavasteet päätettiin toteuttaa videoprojisoitina.

Lavasteet projisoidaan kolmelta videoprojektorilta erikokoisille silkki- ja tyllikankaille. Rovaniemen Teatterissa ei ole aikaisemmin toteutettu projisoituja lavasteita vas-

taavassa mittakaavassa, vaikka kokemusta projisoiduista videoista ja kuvista löytyykin pitkältä ajalta. Tekniikka on tuonut oman haasteensa, joista yksi on projektorien ja perinteisen näyttämövalaisun yhteensovittaminen. Kuvat näyttävät haaleilta, kun näyttämö on hyvin valaistu.

Teoksessa on pyritty karttamaan tyyllillisesti liian realistista ja videomaista lopputulosta, joten siinä sekoittuvat erilaiset materiaalit, satukirjamainen fantasia, tyylielty realismi sekä abstraktit muodot ja värit. Uimonen kuitenkin tähdentää, että tanssijat kertovat tarinan, eivät projisoidut videomateriaalit. Tosin ajoittain taustan videomaailman ja lavalla olevien tanssijoiden välinen raja hämärtyy, kun Lumikuningatar houkuttelee Kain luokseen ja komentaa lumihutaleita toimimaan tahtonsa mukaan.

Keväällä uusi kokoonpano

Keväällä 2007 Lumikuningatar toteutetaan uudella kokoonpanolla, jossa suurin osa tanssijoista on Tanssioppilaitos Druzhban oppilaita. Vain muutaman sooloroolin esittäjä on rovaniemeläinen. Uusi kokoonpano nähdään ensin kahdesti Rovaniemen Teatterissa, jonka jälkeen tanssijaryhmä matkaa esittämään teosta Arkangeliin. Tarkoituksena on tukea ja kehittää kulttuuriammattilaisten, opiskelijoiden ja opettajien yhteistyötä yli rajojen.

Esitysten ja hankkeen päättymisen jälkeen Lumikuningatar-baletin musiikin ja libreton muodostama kokonaisuus on tanssioppilaitosten vapaasti hyödynnettävissä tekijänoikeuskorvausta vastaan. Eri-ikäisille ja -tasoisille tanssijoille suunnitelluista teoksista on suoranainen pula, koska niitä ei juuri ole saatavilla. Muutamia kyselyjä Lumikuningattaresta on jo tullut eri puolilta Suomea ja ulkomailtakin, Wirlander-Asplund paljastaa. ●

H.C. Andersenin klassikkosatuun perustuva koko perheen satubaletti valmistuu osana Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan hallinnoimaa hanketta. Esityksessä nähdään lähes 100 tanssijaa, sirkustaiteilijoita sekä Rovaniemen Teatterin näyttelijät Hannu Friman ja Kylli Königs. Lumikuningattaren roolin tanssii Susanna Nurminen (vas.).

Lumikuningattaren ohjauksesta ja koreografiasta vastaa Virpi Wirlander-Asplund, sävellys on Ilkka Kuusiston, libretto Sanna Kuusiston ja Virpi Wirlander-Asplundin. Musiikista vastaa Udmurtian sinfoniaorkesteri Vladimir Onufriev johdolla.

Kain ja Kertun (kuvassa alla) rooleissa on tuplamiehitys. Kain rooleissa nähdään tanssijat Konstantin Korolkov ja Dmitry Melnikov Arkangelista ja Kerttuina Hanna Liikamaa ja Heli Huhnanntti Rovaniemeltä.

Valokuvat: Florian Plank

Lisätietoa:

www.rovaniementeatteri.com

www.lumikuningatar.eu

Riku Lavia

Myrskyn silmässä

Oikeusministeriön tilaama selvitys Lapin maa- ja vesioikeuksista on uusi vaihe kiistassa, jota on käyty jo vuosikymmeniä. Tutkimuksen tekoon osallistunut Juha Joonas on kuitenkin saanut olla rauhassa.

Lapin maa- ja vesioikeuksista vellova keskustelu juontaa juurensa 1960-luvulle ja Ylä-Lapin vesipiiri- ja vesioikeudenkäynteihin. Tässä yhteydessä valtion yksinomainen oikeus pohjoisiin maa- ja vesialueisiin asetettiin ensimmäistä kertaa kyseenalaiseksi.

– Pohjimmiltaan kysymys on oikeusjärjestyksen sisällön selvittämisestä eli siitä, millaisia oikeuksia valtiolla ja toisaalta yksityisillä henkilöillä voidaan katsoa Suomen lain mukaan olevan näihin alueisiin, oikeustieteilijä *Juha Joonas* Arktisen keskuksen Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutista tiivistää.

– *Kaisa Korpjaakko-Labban* 1980-luvulla tekemää väitöskirjaa lukuun ottamatta asiaa ei kuitenkaan ole Suomessa juuri tutkittu. Komiteat ja neuvottelukunnat ovat toki istuneet vuoron perään, mutta tutkimustietoa ne eivät ole tuottaneet. Tämän meidän tutkimuksen taustalla onkin juuri tiedon puute.

Juha Joonan tutkimus entisiin Tornion ja Kemin Lapinmaihin kuuluneiden alueiden maa- ja vesioikeuksista on osa oikeusministeriön teettämää ns. maa- ja

◀ Lapin maa-oikeuskysymyksessä riittää tutkijan mielestä vielä paljon työsar-
kaa. Juha Joonan sanoo, että syventä-
vää tietoa tarvitaan lisää. Samoin tut-
kimustulosten soveltaminen käytän-
töön on kokonaan tekemättä.

keusselvitystä. Vuonna 2002 antamassaan lausunnossa perustuslakivaliokunta edel-
lytti, että säädettävän lainsäädännön on
perustuttava tutkimustietoon. Hieman
myöhemmin oikeusministeri *Johannes Kos-
kinen* päätti tutkimuksen tilaamisesta.

Joonan mielestä tutkimuksen tekoon he-
rättiin Suomessa myöhään.

– Voi sanoa, että Suomi on tässä Ruot-
sia yli sata vuotta jäljessä. Siellä lappalais-
ten, millä nimellä heitä alkuperäislähteissä
kutsutaan, maa-oikeuksia on selvitetty ja ne
on otettu huomioon lainvalmistelussa jo
1800-luvun lopulta lähtien. Myös Norjassa
on pitkä traditio. Siellä kysymystä on selvi-
tetty juurta jaksain kymmeniä vuosia.

Vanha Lapinmaa

Poromiesperheestä Tornionlaaksosta Raa-
nujärveltä kotoisin oleva Juha Joonan ei
hypännyt tuntemattomaan liittyessään
maa-oikeusselvitystä tekeväan ryhmään.
Hänen gradunsa 1980-luvun lopulla kä-
sitteli poronhoidon hallintoa ja lisen-
siaatintyö poronhoitolaissa säädeltyjä
maankäyttöoikeuksia.

Kun oikeusministeriön maa-oikeusselvi-
tys vuoden 2002 lopulla alkoi, Joonan oli jo
aloittanut aiheen tutkimisen.

– Poliittisesti on varmaan perusteltua
puhua pelkästään nykyisestä Pohjois-Lapi-
sta, mutta tutkijan on seurattava lähteitä.
Sama oikeudellinen epävarmuus koskee
koko vanhan lapinrajan pohjoispuolella
sijainnutta aluetta, Joonan laventaa tutki-
musaluetta.

Selvityksen tekoon osallistui Joonan lisäk-
si kolme historiantutkijaa Oulun yliopis-
tosta. Alun perin aikaa oli kaksi vuotta,
mutta hyvin pian kävi selväksi, ettei sa-
tojen vuosien aikana tapahtuneita asioita
käsitellä niin nopeasti. Tutkimus julkaisi-
tiin lopulta tänä syksynä.

Työnjako oli se, että historiantutkijat
keskittyivät ensisijaisesti historiallisiin ja
Joonan oikeudellisiin kysymyksiin. Tutkimus-
assistenttinsa *Esko Vesalan* kanssa hän kävi
läpi yli 9000 kärkeä tapausta vuosilta 1639–
1809. Lisäksi aineistoon kuului muita asia-
kirjoja, vanhimmat 1500-luvulta.

– Tutkimuksen aikana kuului kritiikkiä,
miksi pitää muistella vanhoja, eikä kan-
nattaisi katsoa tulevaisuuteen. Vanhojen
asioiden selvittäminen ei kuitenkaan ole
itsetarkoitus vaan välttämättömyys. Ainoa
keino selvittää oikeuden sisältöä nykyai-
kana on palata ajassa taaksepäin. Sellaista
esineoikeus on, Joonan sanoo.

Lukematta leimattu

Jo ennen ilmestymistään maa-oikeusselvi-
tys leimattiin julkisissa puheenvuoroissa
vuoroin turhaksi, tarpeettomaksi tai vää-
rin tehdyksi. Tutkijan kannalta tilanne ei
ole kiitollinen, kun oma työ on tuomittu
ennen kuin se on edes valmis.

– Oikeudellisena tutkimuskohteena Lap-
pinmaan maa-oikeudet ovat vaikeimmasta
päästä. Lähtökohtana oli kuitenkin selvit-
tää, kenellä oikeuksia on, jos niitä ylipää-
tään on kyllä. Tätä kysymystä ei voida
ratkaista poliittisilla päätöksillä. Oikeusval-
tiossa tämän kysymyksen ratkaisevat viime
kädessä riippumattomat tuomioistuimet,
mikäli näin pitkälle on tarvetta mennä,
Juha Joonan sanoo.

– Minulta on silloin tällöin tivattu, kuka
ne maat omistaa. Se ei kuitenkaan kuulu-
nut eikä voinutkaan kuulua tässä tutki-
muksessa ratkaistaviin asioihin. Meidän
tehtävämme on ollut selvittää, mitä on
tapahtunut. Tutkija tutkii ja oikeuslaitos
päättää, kuka maat omistaa.

– Normaalisti tutkijan ei tarvitse lukea
keskeneräisen tutkimuksensa kritisointia

Minulta on silloin tällöin tivattu,
kuka ne maat omistaa. Se ei kuitenkaan
kuulunut, eikä voinutkaan kuulua,
tässä tutkimuksessa ratkaistaviin
asioihin. Tutkija tutkii ja oikeuslaitos
päättää, kuka maat omistaa.

lehdessä. Tällaiseen tutkimukseen tuollai-
nen valitettavasti kuuluu. Asialla on myös
poliittinen puolensa. Kirjoituksia ei kui-
tenkaan ehtinyt miettiä, koska oli keski-
tyttävä tutkimustyöhön.

Julkisiin heittoihin olisi Joonan mielestä
ollut myös hyvin vaikea vastata.

– Kritiikki on aina tervetullutta. Tässä
tapauksessa osa siitä tuli kuitenkin ilman
perusteita tai analyysia, mikä tutkimukses-
sa on pielessä. Ehkä tilanne korjaantuu nyt
tutkimuksen valmistuttua.

Lapinmaan maa-oikeudet ovat olleet on-
gelmallinen keskusteluaihe myös tiedeyh-
teisön sisällä.

– Yleensä tällaista keskustelua käydään
juridisissa aikakauskirjoissa. Tästä aiheesta
on kuitenkin tiedetty niin vähän, ja hyvin
harva on ylipäänsä tiennyt tarpeeksi, jotta
keskustelua olisi voitu käydä. Toivottavasti
tietoa alkaa olla nyt niin paljon, että myös
muut kuin tähän asiaan varsinaisesti vihi-
kiytyneet esineoikeuden ja oikeushistorian
tutkijat voivat osallistua keskusteluun.

Lapin maa-oikeuskysymyksessä riit-
tää tutkijan mielestä vielä paljon työsar-
kaa. Joonan sanoo, että syventävää tietoa
tarvitaan lisää. Samoin tutkimustulosten
soveltaminen käytäntöön on kokonaan
tekemättä.

– Ruotsissa maa-oikeudet on kirjoitettu
osaksi lainsäädäntöä. Suomessa tätä ei ole
tehty. Myös ILO-sopimus odottaa ratifi-
ointia. Mikäli sopimus päätetään ratifioi-
da, lainsäädäntöä joudutaan muuttamaan.
Ja jos valtio päättää luovuttaa maa- ja ve-
sialueisiin kohdistuvia oikeuksia sopi-
muksessa tarkoitetuille henkilöille, täytyy
ainakin tietää, mitä oikeuksia valtiolla on
oikeus luovuttaa. ●

Annareetta Rahkoa kiehtovat myytit ja muotoilu

1. Olet kotoisin Vantaalta ja kiertänyt Rovaniemen kautta nykyiselle asuinpaikkakunnallesi Ouluun. Miten pääkaupunkiseudun nuori nainen päätyi opiskelemaan taideteollista alaa Lappiin?

Valmistuttuani Helsingin kuvataidelukiosta ylioppilaaksi haaveilin taidealan opinnoista mutta päädyin opiskelemaan teologiaa. Hepreaa, latinaa ja kreikkaa pöntätessäni minua alkoi kaduttaa, etten hakenutkaan taidealalle. Vaikka teologian opinnot kiinnostivatkin yhä, päätin avartaa maailmankuvaani ja lähteä pois pääkaupunkiseudulta. Otin koko hakuprosessin seikkailun kannalta, sillä Etelä-Suomen kasvattina Lapin yliopisto vaikutti melko kaukaiselta ja eksoottiselta paikalta. Pääsykokeissa minulta kysyttiin, miten aion yhdistää teologian ja teollisen muotoilun. Vastasin silloin, etten tiedä. Pääsin kuitenkin opiskelemaan teollista muotoilua ja lopulta onnistuin kuin onnistuinkin yhdistämään pro gradukseni molemmat alat.

2. Tarkastelit pro gradu -tutkielmassasi pyhän muotokieltä ja etenkin ehtoollismaljan muotoilua. Miten pyhyys ilmenee esineissä?

Esine voi toimia jonkin asian merkinä, kun yhdistämme siihen välittömän käyttötarkoituksen lisäksi muita ajatuksia. Urheiluauto voi merkitä miehistä elinvoimaa, vaurautta ja tietynlaista elämänasennetta. Ehtoollismalja toimii samalla lailla pyhän merkinä, kun yhdistämme siihen uudelleensyntymän ja anteeksiannon. Ehtoollismalja ei viittaa merkinä arkimaailmaamme ja arjen asioihin vaan pyhään sekä uskonnon ja uskomusten maailmaan.

3. Valmistuit teollisen muotoilun koulutusohjelmasta taiteen maisteriksi viime talvena. Pian sen jälkeen aloitit taiteen tohtorin tutkimukseen tähtäävät jatko-opinnot. Väitöskirjassasi tarkastelet arkiesineiden uskonnollisuutta ja sitä, miten myytit ilmenevät esineissä. Mitä uskonto sinulle merkitsee ja miten se yhdistyy muotoiluun?

Näen *Mircae Eliaden* tavoin ihmisen uskonnollisena. Ihminen rakentaa erilaisia myyttisiä järjestelmiä hahmottaakseen maailmaa. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna tieteellinen maailmankuva ei välttämättä eroa uskomusjärjestelmänä mitenkään kristillisestä maailmankuvasta. Uskonnollisuus on hyvin kiinteä osa ihmisyyttä ja mielenkiintoinen osa kulttuuriamme. Koska teollinen muotoilu on ihmisten luovaa työtä ja teolliset muotoilijat elävät kulttuurissamme, heijastaa muotoilu, kuten taidekin, myös uskonnollisuutta, olipa se sitten vaikka teknologiauskoa.

Lisäksi teollisesti tuotetuissa esineissä on nykyään yhä enemmän merkityksiä. Lähes kaikki esineet ovatkin semioottisia merkkejä, ja esineillä on sekä käyttöarvo että yhä tärkeämpi merkkiarvo. Taide on menettänyt jossain määrin asemaansa yhteiskunnallisten arvojen ja ihanteiden heijastajana, kun taas teollinen muotoilu ja siihen kytköksissä oleva markkinointi ilmentävät ajassamme keskeisiä myyttisiä mielikuvia.

4. Teit opintojen aikana ikään kuin sivulaudaturina lapsen. Miten opintojen ja perhe-elämän yhdistäminen on onnistunut?

Itse asiassa minun tapauksessani lapsen saaminen toi tarvittavaa selkärankaa opiskeluun. Kun aikaa oli vähän, se oli käytettävä tehokkaasti. Tutkielman tekeminen rytmittyi parin viikon työskentelyyn ja parin viikon taukoihin. Ajatukset saivat taukojen aikana rauhassa kehittyä ja lapsen palatessa päivähöitoon oivallukset tarvitsi enää kirjoittaa muistiin.

Annareetta Rahko etsi pro gradu -tutkielmassaan pyhän muotokieltä ja tutkii myös väitöstutkimuksessaan esineiden ja uskonnollisuuden suhdetta. Annareetan mukaan jatko-opinnot ja väitöstutkimuksen tekeminen ovat hänelle sekä työtä että huvia, sillä hän on aina rakastanut kirjoja ja lukemista.

Haastattelu: Sari Väyrynen

N.H.

Kyösti Holma on huolissaan oikeusturvasta ympäristöasioissa

Emeritusprofessori *Kyösti Holma* totesi emeritusluentonsa aluksi, että ympäristön käyttöä koskeva lainsäädäntö on uudistunut ja laajentunut. Lainsäädäntö on muuttunut siten, että ympäristöä koskevissa ratkaisuissa ei ole enää tilaa oikeudelliseen kohtuusharkintaan, vaan lopputulos määräytyy luontoarvojen, parhaan suojelutekniikan tms. ei-juridisen asiantuntijatietämyksen pohjalta.

Uusien lakien myötä on tullut luonnonvarojen suojeluvoimaita, jotka koskevat kipeimmin juuri niitä, joilla on vielä suojelun arvoista jäljellä. Ympäristöperusoikeuden nimissä kuka tahansa pääsee yhdistyksen perustamalla valittamaan ympäristöpäätöksistä aina korkeimpaan hallinto-oikeuteen saakka.

Kuvatun kehityksen seurauksena ylimpien tuomioistuinten ratkaisut koskevat enimmäkseen laillisten muotojen noudattamista: juttu palautetaan, mutta asiasisältö ei muutu.

Tämä lisää Holman mukaan hallinnon tyhjäksiä.

Kyösti Holma on huolestunut myös maaseudun palvelurakenteen rapautumisesta ja tätä myötäilevästä politiikasta. Sen tuoreimpana esimerkkinä hän mainitsi tämän vuoden alusta voimaan tulleen maantielain, joka korvasi vuoden 1954 tielain.

Hiljentyviin kyliin vievien paikallisteiden ylläpitämisen lakkauttaminen on Holman mukaan entistä helpompaa. Tälle "uudistukselle" Holma löysi loogisen perustelun jo vuonna 1735 annetusta kyläiteistä koskevasta kuninkaallisesta selityksestä: "Yksityiset kylätiet ovat niiden pidettävät, jotka noita teitä käyttävät ja niistä hyötyvät, jotta maata ei rasitettaisi yhden tai toisen mukavuudeksi".

Kyösti Holma käsitteli luennollaan myös ajankohtaiseksi noussutta Vuotos-hanketta, joka on nyt pysähdyksissä vesilain 2:5:een pe-

Lapin yliopiston ympäristöoikeuden professorina 20 vuotta toiminut Kyösti Holma jäi eläkkeelle syyskuussa ja piti oikeustieteiden tiedekunnan ensimmäisen emeritusluennon 14. marraskuuta 2006.

N.H.

rustuvan korkeimman hallinto-oikeuden tuomion ja osaltaan myös alueelle perustettujen Natura 2000 -kohteiden vuoksi.

– Kun Suomen hallitus saa päättää yleisesti siitä, mitä yleinen etu vaatii, siis myös Natura-kohteiden lakkauttamisesta, vireillä oleva vesilain muuttaminen olisi jo oikeusjärjestyksen toimivuudenkin kannalta tarpeen, professori Kyösti Holma sanoi.

Irma Kuukasjärvi

Kaksi sukupolvea terveydenhoitoa

Eläkkeelle jäävä terveydenhoitaja *Tellervo Salpakoski* on tehnyt 31 vuoden uran 1975 perustetun Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön Rovaniemen terveydenhoitoaseman terveydenhoitajana. Salpakosken asenne opiskelijoihin on ollut inhimillinen, lämmin ja läheinen. Osin hänen ansiostaan terveydenhoitoasemasta on muodostunut opiskelijoille turvallinen ja lämmintähenkinen käyntipaikka.

Ensimmäisen kymmenen vuoden aikana Salpakoski haastatteli jokaisen Lapin yliopistossa opintonsa aloittaneen opiskelijan. Hän muistelee, että ennen 1980-luvun puoliväliä ei puhuttu syömishäiriöistä, eikä terveydenhoitajan vastaanotolle tultu aivan pienen flunssan vuoksi. Myös mielenterveys oli asia, jota ei mielellään otettu puheeksi.

Kirstyvä opiskelutahti sekä opintososiaaliset asiat ovat luoneet paineita myös opiskelijoille. Viime vuosien ikäluokissa on ollut

havaittavissa tietynlaista suorittamista. Nuoret vaativat itseltään paljon. Hyvä suoritus ei tunnu enää riittävän, pitää olla huippu. Salpakoski onkin miettinyt, mitä nämä tehokkuuden pakkopaidan raskauttavat opiskelijat tekevät kymmenen vuoden kuluttua.

Salpakosken mukaan kiristynyt tilanne heijastuu opiskelijoissa uusina oireina. Viime vuosina ovat nousseet esille anoreksia, bulimia sekä erilaiset allergiat ja astma. Myös mielen-terveys on nykyään asia, josta voidaan puhua jo avoimesti. Viime vuosien ikäluokkia Salpakoski pitää päämäärätietoisina, aktiivisina ja avoimina. He haluavat tietää syitä ja sairauksia, eivätkä he epäröi kysyä.

Kaiken kaikkiaan opiskelijoiden terveys on kehittynyt Salpakosken mukaan parempaan suuntaan. Esimerkiksi opiskelijoiden harrastama liikunta ja sen eri muodot ovat lisääntyneet.

N.H.

Joitakin vuosia sitten terveydenhoitaja Tellervo Salpakoski ihmetteli, miksi muutamat uudet opiskelijat tuntuivat niin tutuilta. Asiaa tarkemmin mietittyään hän huomasi hoitavansa jo toista sukupolvea.

Salpakosken mottona on, että ei pidä katsoa pelkästään opiskelijan oireita, vaan pitää pyrkiä näkemään, mitä on oireiden takana. Lisäksi hän korostaa terveydenhoidon palveluunnetta.

– Olemme opiskelijoita varten, itse asiassa koko yliopisto on opiskelijoita varten, Salpakoski korostaa.

Olli Tiuraniemi

Julkaisut

www.ulapland.fi/julkaisut
Tilaukset: julkaisu@ulapland.fi

Vammaisten työllistyminen kasvava haaste

Uuden alussa vai umpikujassa? Vammaiset matkalla yhdenvertaiseen kansalaisuuteen on Lapin yliopiston, Stakesin ja Kelan tutkimusosaston yhdessä tekemä tutkimus.

Tutkimuksen mukaan monissa tapauksissa sairaus tai vammautuminen johtaa työkyvyttömyyseläkeprosessin käynnistymiseen ja työmarkkinoiden ulkopuolelle joutumiseen.

Työvoimaan siirtymistä ja sairauden jälkeen työelämään palaamista tapahtuu erittäin vähän. Merkittävä osa työttömistä, joilla on lääkärin toteama vamma tai sairaus, siirtyy lyhyen ajan kuluessa eläkkeelle.

• Ritva Linnakangas, Asko Suikkanen, Victor Savtschenko, Lauri Virta. *Uuden alussa vai umpikujassa? Vammaiset matkalla yhdenvertaiseen kansalaisuuteen*. Stakes, Raportteja 15/2006.

• Julkaisu on luettavissa myös pdf:nä Stakesin Internet-sivuilta www.stakes.fi

Sininen torni

Sininen torni on kuvataidekasvatusta opiskelevan *Hanna Immosen* kirjoittama ja kuvittama satukirja. Sen on julkaissut Rovaniemen taidemuseo. Immonen ideoi sadun ja oman kuvituksensa Jenny ja Antti Wihurin kokoelman taideteosten pohjalta.

Immosen teksti ja kuvitus, kirjaan valitut taideteokset sekä taitto muodostavat upean, mielikuvitusta kiehtovan kokonaisuuden. Kirjan ulkoasu on suunnitellut graafista suunnittelua opiskeleva *Tea Ikonen*.

Lapsille suunnattua kirjaa voivat käyttää myös opettajat ja vanhemmat. Se opastaa taiteesta puhumiseen ja tukee nykytaiteen käyttöä kuvataiteen opetuksessa.

Alkuperäisten kuvitusten näyttely oli syksyllä esillä Rovaniemen taidemuseossa osana museon 20-vuotisjuhlia. Kirja ja näyttely kuuluivat Hanna Immosen museopedagogiikan ja kuvataiteen opintoihin.

Seija Tuupanen
lehtori, kuvataidekasvatus
Sisko Ylimartimo
lehtori, taidehistoria

Kävely mahdollistaa **toisinnäkemisen**

Taiteen maisteri Anne Keskitalon väitöskirjassa analysoidaan, miten matkanteon kokemuksista rakennetaan taideteos. Tutkimuksessa matkanteko tapahtuu kävelen, liftaamalla tai retkeilemällä.

Tutkimuksessa tarkastellaan kuvataiteilija *Timo Vartiaisen* ja kuvataiteilija *Jussi Kiven* taideteoksia. Timo Vartiaisen pitkiin kävelyihin ja peukalokyyteihin sekä Jussi Kiven metsäretkiin perustuvia teoksia verrataan kulttuurihistoriallisten matkaaajatyyppeihin käyttämiin matkakerronnan kuvaustapoihin. Toisena vertauskohteena on ollut tutkimuksessa kehitetty kokeellinen kävelymetodi.

Timo Vartiaisen matkakerronnasta välittyy hitaan matkanteon mahdollistama erityinen näkemisentapa, jossa ympäristöä havainnoidaan moniaistisesti ja ruumiillisesti eri etäisyyksiltä pienetkin luonnon-elementit huomioiden. Teoksista välittyy vastuullinen ja osallistuva suhde ympäristöön.

Jussi Kiven teoksissa retkimaisema koostetaan kerronnaksi valokuva-, teksti- ja esi-narkistoin. Kiven työskentely muistuttaa etnografian ja tutkimusmatkailijan toimintatapaa. Tutkimusmatkailijan katse onkin erityinen ironinen linssi, jolla taiteilija leikittelee.

Tutkimuksen mukaan nykytaiteilijat viittaavat teoksissaan kolmella eri tavalla aiempiin matkakerronnan perinteisiin. Nämä tavat ovat osallistuminen omalla kerronnalla laajempaan kulttuuriseen mat-

kakerrontaan ja havainnon esittämispe-rinteeseen, leikittely aiempien matkaa-
jien katseilla sekä jakamalla aiempien mat-
kaketomusten kulttuurinen merkitys.

Tutkimuksessa jalostetaan kävelen ajat-
telemista tutkimusmenetelmäksi ja kuva-
taidekasvatukselliseksi sovellukseksi. Teoriaa
rakennetaan ja testataan päivittäisillä käve-
lyharjoituksilla. Tällöin kävely toimii intuiti-
on ja alitajunnan virittäjänä.

Moniaistiseen ja ruumiilliseen näkökul-
maan virittävät kävelyharjoitukset ovat so-

vellettavissa mm. kuva- ja ympäristötaiteen
tutkimukseen ja opetukseen, ympäristö-
kasvatukseen sekä matkailun kulttuurin-
tutkimuksen tutkimukseen ja opetukseen
sekä jokapäiväiseen virkistyskäyttöön.

Väitös 2.12.2006

Anne Keskitalo: *Tien päällä ja leirissä: matkanteon kokemuksesta taideteokseksi*

Lyhyesti

Kolme uutta dosenttia

Lapin yliopiston hallitus nimitti kokouksessaan 8. marraskuuta 2006 kolme uutta dosenttia. Professori *Päikki Priha* nimitettiin tekstiilitaitteen tutkimuksen dosentiksi, professori *Niina Nummela* kansainvälisen markkinoinnin ja professori *Henrikki Tikkanen* markkinoinnin johtamisen dosentiksi.

Päikki Priha toimii tekstiili- ja vaatetus suunnittelun professorina Taideteollisessa korkeakoulussa, jonka palveluksessa hän on ollut vuodesta 1974 lähtien. Taiteen tohtorin tutkinnon hän suoritti Taideteollisessa korkeakoulussa 1991.

Niina Nummela toimii kansainvälisen liiketoiminnan professorina Turun kauppakorkeakoulussa. Hän on perehtynyt erityisesti pk-yritysten kansainvälistymiseen. Kauppatieteiden tohtoriksi Nummela valmistui 2000.

Henrikki Tikkanen toimii liiketaloustieteen, erityisesti markkinoinnin professorina Helsingin kauppakorkeakoulussa. Hänen erikoisalaansa on markkinoinnin johtaminen. Kauppatieteiden tohtorin tutkinnon hän suoritti Turun kauppakorkeakoulussa 1997.

EU:n komissiolta tunnustusta Tasa-arvoradalle

EU:n komissio on nimennyt Lapin yliopiston Tasa-arvotahankkeen aluekehitystyön menestystarinaksi, jonka esimerkin uskotaan edistävän Euroopan aluekehitystyötä.

Erityisesti kiitosta sai projektissa kehitetty käytännön työkalu organisaatioiden tasa-arvosuunnitteluun. Työkalu muodostuu työyhteisölle tehtävästä kyselystä ja kyselyn tulosten pohjalta laaditusta teatteriesityksestä. Palvelu on kehitetty Lapin yliopiston aluekehitys- ja innovaatiopalveluissa ja se on testattu useassa lappilaisessa organisaatiossa.

Hanke tullaan esittelemään EU:n komission aluepolitiikan pääosaston kotisivulla ja osaston erikseen laatimassa julkaisussa.

Tasa-arvotahanketta rahoittaa työministeriön EQUAL-ohjelma ja sitä hallinnoi Lapin yliopiston aluekehitys- ja innovaatiopalvelut.

Lapin yliopistolle tunnustusta tenttikäytännön kehittämisestä

Valtakunnallinen Oodi-konsortio on myöntänyt Lapin yliopistolle vuoden Oodi-teko kunniakirjan. Valtakunnalliseen Oodi-konsortioon kuuluu 13 yliopistoa.

Lapin yliopisto sai tunnustuksen WebOodin tenttityökalun käyttöönotosta ja yliopiston tenttikäytännön yhtenäistämisestä.

WebOodin tenttityökalu otettiin käyttöön Lapin yliopiston kaikissa tiedekunnissa ja laitoksilla vuoden 2006 syyslukukauden alusta lähtien.

WebOodin tenttityökalulla on ollut selvä tilaus, sillä ensimmäisellä tenttikierroksella syyskuussa tentti-ilmoittautumisista 83 % tehtiin WebOodin kautta. Lokakuun tenteissä vastaava luku oli 85 %.

– Opiskelijat ovat odottaneet innolla WebOodin tentti-ilmoittautumista ja se on otettu myönteisesti vastaan. Samalla yleiseen tenttiin liittyvät käytännöt eri tiedekunnissa ja laitoksilla saatiin lähes kokonaan yhdenmukaistettua, tietojärjestelmäpäällikkö *Seija Nevala* sanoo.

Lapin yliopiston WebOodin tenttityökalun käyttöönotosta ja sen koordinoimisesta ovat vastanneet *Maarit Korvanen*, *Sirkka-Liisa Laine*, *Katja Arstio* ja *Seija Nevala*. Käytännön toteutuksesta ovat vastanneet tiedekuntien ja laitosten opintoasiansihteerit.

Rahoitusta ekotuotteiden tutkimushankkeeseen

Ympäristöministeriö on myöntänyt 90 000 euroa Lapin yliopistolle ekotuotteiden kansainväliseen EcoFocus-tutkimushankkeeseen.

Tutkimuksessa etsitään eurooppalaisille pienyrityksille uusia mahdollisuuksia osallistua ekotuotteiden kehittämiseen ja markkinointiin.

Suomessa tällaisia tuotteita voisivat olla esimerkiksi luomuelintarvikkeet, ekomatkalu, ekologiset tekstiilit ja erikoistuotteet.

Ekotuotteiden kriteerit analysoidaan tarkoitusta varten kehitetyllä käyttöarvoanalyysillä, josta tehdään tietokonepohjainen käyttösovellutus Lapin yliopistossa.

Lapin yliopistosta hankkeessa ovat mukana hankkeen vastuullinen vetäjä *Maarit Pallari* sekä *Tuomo Vuolteenaho* teollisen muotoilun laitokselta ja *Aino-Kaisu Luukkainen* oikeustieteiden tiedekunnasta.

Globaalien markkinapaikkojen ja -kulttuurien tutkimus

Liikesivistysrahasto on myöntänyt 50 000 euroa Globaalit markkinapaikat ja -kulttuurit – kulutus globaalina voimana? -tutkimusprojektille.

Tutkimusprojekti keskittyy tarkastelemaan globaalitaloudessa syntyviä uusia markkinapaikkoja ja -kulttuureja sekä markkinoijien, kuluttajien ja tutkijoiden muuttuvia rooleja ja vastuita nykytaloudessa.

Tutkimusprojektin vastuulliset vetäjät ovat kauppatieteiden tohtori *Johanna Moisander* Helsingin kaupakorkeakoulusta ja kauppatieteiden tohtori *Anu Valtonen* Lapin yliopiston kauppatieteiden ja matkailun tiedekunnasta.

Lisäksi tutkimusryhmään kuuluvat Lapin yliopistosta markkinoinnin jatko-opiskelijat *Jose-Carlos Garcia-Rosell*, *Vesa Markuksela* ja *Ari Virtanen*.

Arktis-tutkijakouluun uusia opiskelijoita

Opetusministeriön rahoittamia Arktis-tutkijakoulun paikkoja vuosille 2007–2010 haki yhteensä 56 jatko-opiskelijaa, joista kymmenelle myönnettiin koulutuspaikka.

Tutkijankoulutuspaikoista kolme on nelivuotista ja kaksi kaksivuotista. Lisäksi myönnettiin useita lyhyempiä paikkoja. Valitut jatko-opiskelijat edustavat useita eri tieteenaloja, kuten yhteiskunta-, oikeus- ja luonnontieteitä.

Lapin yliopistosta Arktis-tutkijakoulun johtoryhmä päätti rahoittaa seuraavia opiskelijoita: *Waliul Hasanat* 4 vuotta, *Sanna Ovaskainen* 4 vuotta, *Stefan Walter* 1 vuosi, *Marjo Lindroth* 11 kuukautta ja *Sanna Valkonen* 4 kuukautta.

Arktis-tutkijakoulu aloitti toimintansa vuonna 2003. Sen teemana ovat modernin kehityksen ja globaali muutoksen yhteiskunnalliset ja ympäristövaikutukset arktisella alueella. Monitieteinen koulu on kansainvälinen ja verkostotyyppinen. Siinä on 25 opiskelijaa Lapin, Oulun ja Helsingin yliopistosta.

Tutkijakoulun johtajana toimii Lapin yliopiston vararehtori, professori *Paula Kankaanpää* ja määräaikaisena koordinaattorina *Anna Sinisalo*.

www.arcticcenter.org/arktis

Lapin yliopistoon useita tutkijakoulupaikkoja

Lapin yliopiston ja Taideteollisen korkeakoulun yhteisen Muotoilun kytkennät -tutkijakoulun kansainvälinen johtoryhmä on tehnyt esityksen 20.11.2006 tutkijakoulun paikkojen jaosta.

Johtoryhmä esittää, että tutkijakoulun viidestä varsinaisesta tutkijakoulupaikasta kaksi paikkaa tulee Lapin yliopiston muotoilun opiskelijoille. Paikan tulevat saamaan taiteen maisteri *Petra Falin* ja taiteen maisteri *Kati Vehmas*.

Lopullisen hyväksymispäätöksen tekevät Taideteollinen korkeakoulu ja Lapin yliopisto.

Naistutkimuksen tutkijakoulu

Naistutkimuksen valtakunnallisessa tutkijakoulussa oli haettavana kuusi neljävuotista virkasuhdetta, jotka alkavat 1.1.2007. Hakemuksia tuli yhteensä 69. Tutkijakoulun johtoryhmä valitsi kokouksessaan 27.11.2006 koulutettavat tutkimussuunnitelmien tieteellisen tason ja toteuttamiskelpoisuuden perusteella. Lapin yliopistosta tutkijakouluun valittiin yhteiskuntatieteiden maisteri *Heidi Sinevaara-Niskanen*, joka työskentelee Lapin yliopiston naistutkimusyksikössä.

Viestintätieteiden tutkijakoulu

Viestintätieteiden valtakunnallisen tutkijakoulun johtoryhmä teki päätöksen tutkijakoulutuspaikoista 28.11.2006. Hakemuksia tutkijakouluun tuli 54. Yhdeksästä varsinaisesta tutkijakoulutuspaikasta yksi myönnettiin Lapin yliopistoon. Paikan sai filosofian maisteri *Heli Lehtelä*.

Mervi Auttin dokumenttielokuvalle kunniamaininta

VimmaO6-elokuvakilpailun tuomaristo on myöntänyt kunniamaininnan *Mervi Auttin* dokumenttielokuvalle *Auttin neidit ikkunalla*.

Kilpailun tuomariston mukaan Mervi Auttin dokumenttielokuva *Auttin neidit ikkunalla* on omaperäinen tarina kahden sisaruksen epäsovinnaisesta elämästä Rovaniemellä yhteiskunnallisen muutoksen kourissa. Auttin neidit ikkunalla nousi äänestyksessä myös yleisön suosikkielekuvaksi.

Mervi Auttin taiteen tohtorin tutkintoon tähtäävän väitöskirjan taiteelliset osiot koostuvat valokuvanäyttelystä ja dokumenttielokuvasta. Valokuvanäyttely Auttin neidit oli esillä Arktikumissa Lapin maakuntamuseossa 2002. Dokumenttielokuva Auttin neidit ikkunalla sai Suomen ensiesityksensä Sodankylän filmifestivaaleilla 2006.

Videoteos pakolaisten kokemuksista

Rovaniemeläiset valokuva- ja mediataiteilijat *Minna Rainio* ja *Mark Roberts* ovat tehneet videoteoksen pakolaisten kokemuksista.

Videoinstallaation ensiesitys oli suomalaisen valokuvataiteen kolmivuotisnäyttelyssä Salon taidemuseossa 4.11.2006. Minna Rainio valmistelee väitöskirjaansa Taidetollisen korkeakoulun hallinnoimassa Elomedia-tutkijakoulussa Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa. Teos muodostaa osan hänen väitöstutkimustaan.

Minna Rainion ja Mark Robertsin installaatio koostuu kolmesta videosta, jotka kuvaavat tiloja turvapaikanhakuprosessin eri vaiheista: raja-asemien ja poliisiasemien haastatteluhuoneita, pakolaisten vastaanottokeskuksia sekä ulkomaalaisvirastoa, jossa päätökset pakolaisten ja maahanmuuttajien tulevaisuudesta ja oleskeluluvista tehdään.

Näyttely on esillä Salon taidemuseossa 7.1.2007 saakka.

Jonna Katajamäki palkittiin hyvin suoritetuista opinnoista

Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta on myöntänyt stipendin *Jonna Katajamäelle* poikkeuksellisen hyvin suoritetuista opinnoista. Katajamäen kasvatustieteen tutkintotodistuksessa pääaine ja kaikki sivuaineet on arvioitu arvosanalla erinomainen.

N.H.

Hyvin suoritettujen opintojen merkittävänä taustavaikuttajana Katajamäki pitää kasvatustieteiden tiedekunnan ammattitaitoista opettajakuntaa, ajankohtaisia opetusmenetelmiä sekä vuorovaikutusta korostavaa kannustavaa ilmapiiriä.

Opinnoissa menestymisen salaisuutena Katajamäki pitää määrätietoisuutta, organisointikykyä, ahkeruutta ja aitoa kiinnostusta opiskelemaansa alaa kohtaan.

Katajamäki aloitti mediakasvatuspainotteisen luokanopettajankoulutuksen opinnot 1998. Kasvatustieteen opintojen rinnalla hän on opiskellut myös taiteen maisterin tutkintoon tähtääviä kuvataidekasvatuksen opintoja taiteiden tiedekunnassa. Katajamäki valmistuu taiteen maisteriksi lähiaikoina. Sivuaineita hänellä on kaikkiaan toistakymmentä.

– Tulevaisuudessa minua kiinnostaa ura yliopistolla, joten taiteen maisterin tutkinnon jälkeen kysymykset jatko-opinnoista nousevat ajankohtaisiksi, Katajamäki pohtii.

Jonna Katajamäen opintosuorituksen tekee poikkeukselliseksi myös se, että hän oli välillä puolitoista vuotta kokonaan poissa opintojensa parista isänsä sairastumisen vuoksi.

Taideteollisen alan konferenssi Rovaniemellä

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta järjestää 22.–24. maaliskuuta 2007 Art & Science of Visual Communication Design -konferenssin, jossa pohditaan tutkimuksen roolia suunnittelun opetuksessa. Lisäksi konferenssissa pohditaan, mitä työelämän edustajat ajattelevat suunnittelun tutkimuksen merkityksestä.

Konferenssin järjestää kansainvälinen taide-teollisen alan yliopistojen Cumulus-yhteistyöverkosto. Rovaniemen kokouksen valmisteleva istunto pidettiin viime kesäkuussa verkoston kokouksessa Nantesissa Ranskassa.

Konferenssin ohjelmaluonnos löytyy osoitteesta: www.medialappi.net/viscom

Seminaari kuntoutuksesta ja elämänlaadusta

Kuntoutuksen tutkimus- ja kehittämissyhdystys järjestää yhdessä Lapin yliopiston ja Lapin keskussairaalan kanssa ensi keväänä kuntoutusseminaarin, jonka teemana on kuntoutus ja elämänlaatu.

Seminaarin ensimmäisenä päivänä keskiviikkona 9. toukokuuta keskitytään kuntoutuksen tutkimukseen esittelemällä monipuolisesti eri tieteenalojen piirissä tehtävää kuntoutuksen tutkimusta.

Iltapäivän työryhmien teemoja ovat elämänlaatu kuntoutuksen tavoitteena, kuntoutumisen neurobiologia, kuntoutuksen vaikuttavuus, neurologinen ja neuropsykolginen kuntoutus sekä työhön kuntoutus.

Seminaarin toisena päivänä torstaina 10. toukokuuta keskitytään kuntoutuksen käytäntöihin.

Seminaari järjestetään 9.–10.5.2007 Lapin yliopistossa, Yliopistonkatu 8, Rovaniemi.

Muotoilun opiskelijat voittivat tuotteistamiskilpailun

Arktiset helmet -tuotteistamiskilpailuun jätettiin 72 kilpailuehdotusta. Voittajiksi valittiin *Elle Valkeapään* ja *Anu Kulmalan* ehdotukset. Kilpailun juryn mielestä voittaneet työt erotuivat selvästi muista uusina, innovatiivisina, elämyksellisinä ja toteutuskelpoisina.

Elle Valkeapään ehdotus on perinteistä kumpuava tuote, jossa saamenkäsityön perinne näkyy voimakkaasti. Hän osallistui kilpailuun korumallistolla, jonka materiaalina on hopeaa, koivunjuurta ja korukiveä. Mallisto sisältää korvakoruja, sormuksia ja rintakoruja. Koruissa yhdistyy saamelainen korutyyli, tekijän oma näkemys ja koivunjuuren uudellinen käyttö. Valkeapää valmistaa korunsa alusta lähtien itse.

Elle Valkeapään korumallistoa kehitetään edelleen Arktiset helmet -kilpailun palkintorahojen avulla. Valkeapää on kotoisin Inarista. Hän opiskelee toista vuotta teollista muotoilua Lapin yliopistossa.

Anu Kulmalan ehdotus on matkailuun liittyvä tuotekonsepti, joka huomioi nykyaikaisen matkailijan tarpeet. Tuotteen tarkoituksena on tarjota Lapissa matkaille entistä parempia ja mielenkiintoisempia matkamuistoja.

Tuote on vasta idea-asteella, joten sen julkistaminen siirretään myöhempään ajankohtaan. Anu Kulmala opiskelee teollista muotoilua Lapin yliopistossa.

Kunniamaininnan kilpailussa sai työryhmä *Marjo Remes, Erja Tuhkala, Katariina Imporanta, Ilkka Väyrynen ja Jaakko Tossavainen*. Mie on lappilainen -designkonseptillaan. Mielimallistoon kuuluu vaatteita, laukkuja, pipoja ja koruja.

Kilpailun palkintona tarjotaan asiantuntijapua tuotekehitykseen, markkinointiin, liiketoiminnan aloittamiseen sekä mahdollisuus osallistua valtakunnalliseen näkyvyyskam-

panjaan keväällä 2007. Palkintojen arvo on yhteensä 10 000 euroa.

Kilpailun juryyn kuuluivat suunnittelija *Leena Janhila*, teollinen muotoilija *Lasse Kovanen*, keksintöasiamies *Jussi Mesimäki*, designmanageri *Laura Sarvilinna*, tekstiilisuunnittelija *Seija Ranttila*, projektipäällikkö *Aino Vepsäläinen* ja teollinen muotoilija *Sami Viitasaari*.

Arktiset helmet kampanja on toteutettu tiiviissä yhteistyössä Lapin yliopiston Luova yhteisö -hankkeen, Lapin TE-keskuksen, Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskuksen, Lapin Markkinoinnin ja Rovaniemen Kehityksen edustajien kanssa. Kampanjan rahoitus tapahtuu maakunnan kehittämisrahalla.

Kuvissa Elle Valkeapään tuotantoa.

Mielikuvapolitikointia

"Niin on, jos siltä näyttää", tokaisi Kekkonenkin nähdessään, miten julkisuudessa esitetyillä mielikuvilla pyrittiin poliittisiin päämääriin. Mielikuvapolitikointia on taas liikkeellä niin yliopistojen yhdistämispuheissa kuin biopolttoaineiden propagoinnissakin.

Oulun lääninhallituksen sivistysneuvos *Pertti Kokkonen* näyttää päässeen vuoden takaiseen aiheeseensä Oulun ja Lapin yliopistojen yhdistämisestä (Kaleva 4.11. s. 5). Nyt pontta on saatu opetusministeriön käynnistämistä rakennekehityshankkeista, joiden joukossa on pääkaupunkiseudun ns. innovaatioyliopisto sekä Kuopion ja Joensuun konsortio. Se, että Lapin ja Oulun osalta tyydytään vain konkreettisten yhteistyömahdollisuuksien kartoittamiseen, ei Kokkoselle riitä, vaan hänen mielestään olisi pitänyt saada "raskaan sarjan selvitysmies kehittämään yliopistojen toimintaa".

Yliopistojen kimppuun on hyökätty asioita tuntemattomien taholta tuskin koskaan yhtä kiivaasti kuin nyt. Suomi tuntuu olevan pullollaan henkilöitä, jotka tietävät paremmin kuin yliopistot itse, mitä niiden tulisi tehdä ja miten organisoitua. Tähän saakka kehityksen voima on ollut Suomessa niin kuin muuallakin siinä, että yliopistot ja niissä edustettuina olevat tieteenalat ovat itse määrittäneet polun, joka on johtanut tieteellisesti ja yhteiskunnallisesti entistä parempaan. Yliopistoja on toki kahlittu ennenkin, milloin kirkon milloin taas hallitusvallan toimesta, mutta seuraukset ovat aina olleet huonot. – Niin nytkin!

Asiat on käännetty pääläelleen. Poliitikot ja pikkuvirkamiehet ministeriöissä ja lääninhallituksissa tuntuvat tietä-

vän tieteenharjoittajia paremmin, mikä Suomen tieteelle on hyväksi. Yliopistojen oma väki on aivan hiljaa! He seuraavat korkeintaan katseella, miten heitä pompotetaan ja johdatellaan pienillä rahaporkkanoilla jos jonkinlaisiin jonglöörin asentoihin. Huokaillaan, ihmetellään ja puristetaan nyrkkiä taskussa, mutta ei sanota suoraan, että jo riittää!

Selvää on, että rakenneratkaisuista ei seuraa sellaista liisäärvä, jota yliopistot ja niissä olevat oppiaineet eivät itse kykene aikaan saamaan. Seurauksena on korkeintaan uusien hallinnon tasojen samaan aikaan, kun olemassa olevaa hallintoa edellytetään kevennettävän. Lisäresurssejahan yliopistoille ei ole missään luvattu, vaikka mielikuvapolitikoinnissa yhdistämisä käytetäänkin argumenttina tutkimuksen vahvistamiseksi. Yksi plus yksi ei ole koskaan kolme, ei edes näiden yliopistoalkemistien leikeissä.

J. V. Snellman herätti aikanaan Suomen yliopiston keisarivallan kahleista tekemään sitä, mikä oli hyväksi tieteelle ja suomalaiselle yhteiskunnalle. Yliopistoväellä on nyt samanlaisen herätyksen paikka. Vain se itse tietää, mikä näille kahdelle on parasta. Poliitikkojen ja virkamiesten huuhaan perässä yliopistoväen ei pidä juosta.

Esko Rieppula

Virtuaaliyliopistotoiminta kriittiseen tarkasteluun

Suomessa vuosina 2001–2006 opetusministeriön rahoituksella toteutetusta virtuaaliyliopistotoiminnasta tehdään ulkopuolinen arviointi, jolla halutaan luoda pohjaa tieto- ja viestintätekniikan kehittämiseksi myös jatkossa Suomen yliopistoissa.

Arvioinnin tärkein tavoite on virtuaaliyliopistotoiminnan kehittäminen. Eri-tyisesti arvioidaan toimintamallien muutosta, tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön edistämistä yliopistoissa sekä toimintojen vakiintumista. Lisäksi arvioinnissa tarkastellaan yliopistojen erilaisia ratkaisuja alojen sisällä ja välillä.

Arvioinnin toteuttavat Tampereen yliopiston johtamistieteiden laitoksen Higher Education Group (HEG) sekä Lapin yliopiston yhteiskuntatutkimuksen laitoksen hallinnon ja johtamisen informaatioteknologian tutkimusryhmä. Arvioinnin toteutuksesta vastaa tutkimusjohtaja *Timo Aarrevaara* Tampereen yliopiston Higher Education Groupista. Lapin yliopistossa vastuuhenkilö on professori *Jari Stenvall*.

Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategiaan perustuen opetusministeriö on rahoittanut virtuaaliyliopistohankkeita vuodesta 2001 lähtien. Toinen hankerahoituskausi on päättymässä tämän vuoden lopussa.

Arviointi alkaa loppuvuodesta 2006 ja se valmistuu vuoden kuluttua. Arvioinnin rahoittaa opetusministeriö.

Tuunaa Stadi herätti tunteita

Helsinki Design Weekin Tuunaa Stadi -ideakilpailu sai runsaasti julkisuutta. Lehdet kirjoittivat näyttävästi, kun vartija repi Tuunaa Stadin finalistiehdotuksen taidejulisteen alas Keskuskadun rakennustyömaalta.

Keskustelua käytiin mm. siitä, millaisessa kulttuurikaupungissa luova kaupunkitilan käyttö on pahasta ja mikä on katutaiteen arvo.

Lapin yliopistossa graafista suunnittelua opiskelevien *Pauli Kervisen* ja *Kukka-Maria Kiurun* julisteiden tarkoitus oli valistaa ja tuottaa

Valokuva: Mikko Tarvonen

iloa. Kervinen ja Kiuru sijoituivat työllään Tuunaa Stadi -ideakilpailussa neljänneksi.

Tutkimusohjelman ”Pohjoiset tilat” apurahat

Tutkimusohjelma ”Pohjoiset tilat”: valtioiden, yhteiskuntien ja alueiden muodostuminen, kulttuurien kohtaaminen sekä aatteiden ja identiteetin muovautuminen pohjoisessa Euroopassa vuoden 1800 jälkeen.

Tutkimusohjelman ”Pohjoiset tilat” tarkoituksena on synnyttää pohjoista Eurooppaa koskevaa uutta tutkimusta ja tieteellistä yhteistyötä. Tutkimusohjelmaa rahoittavat Riksbankens Jubileumsfond, Östersjöstiftelsen, Suomen Kulttuurirahasto, Svenska litteratursällskapet i Finland, Svenska Kulturfonden, The Estonian Science Foundation ja Nordforsk.

Hakemukset tulee jättää **31.01.2007 mennessä**. Lisätietoja tutkimusohjelmasta ja hakuprosessista on saatavissa Riksbankens Jubileumsfondenin kotisivuilta www.rj.se. Tutkimusohjelman koordinaattorina toimii **Torbjörn Eng**, puh. +46 (0)8 6084672 tai +46 (0)735 256453, sähköposti torbjorn.eng@rj.se

NordForsk

Vuodenvaihde

Joulu on ulkoisesti säädellyn elämäntyylimme huipentuma. Joulukuun on yhtä rahan kiertokulun juhlaa, kun mammona ylistää uusiutumistaan. Ihmisiä sen sijaan vaivaa stressi. Kiire yhdistyneenä väsymykseen tuottaa huonoja valintoja ja turhia tekoja. Onneksi monet voivat käyttää tammikuun alun päiviä toipumiseen.

Katsottaessa historiaan joulun juhlinta tai paremminkin valon voiton ylistäminen pimentymisen päättyessä luo ihmiselle toivoa uudistumisesta. Talvipäivän ja varsinkin kesäpäivän seisauksen keskeisyys ihmisille näkyy jo kivikauteissa löydöissä. Myöhäisantiikissa palvotaan voittamattoman auringon päivää, *Dies Solis invicti*. Vallinneen juliaanisen kalenterin mukaan auringon ja valon juhlinta talvipäivän seisauksen aikoihin tapahtuu joulukuun 25. päivä. Siirtyminen gregoriaaniseen kalenteriin aiheuttaa talvipäivän seisauksen tarkistamisen. Vuonna 2006 seisaus tapahtuu 22. päivä.

Jos Markuksen evankeliumin viittaus verollepanoon otetaan vakavasti, voidaan päätellä, että Jeesus Nasaretilainen ei syntynyt talvipäivän seisauksen aikana. Paimenet vartioimassa yöllä kedolla laumaansa sadekautena ei myöskään sopisi ajoitukseen. Silti Jeesuksen syntymä katsotaan tapahtuneen tammikuun 6. päivänä, mikä juliaanisen kalenterin puutteiden takia tarkoittaa juuri talvipäivän seisauksen ajankohtaa.

Tilannekohtaisten etujen ajaminen johtaa ajan paineessa joulukuun 25. päivän nimeämiseen Jeesuksen syntymäpäiväksi. Näin mahdollistuu voittamattoman auringon, Solis invictus palvonnan kristillistäminen. Jo aiemmin uskontojen välinen kilpailu pakottaa sopimaan, että juhannus on Johannes Kastajan syntymäpäivä. Tosin suomalainen juhannus ei ole milloinkaan tuntunut kristilliseltä juhla.

Kristinuskossa ei talvipäivän seisauksen juhlinnalla ole sinänsä merkitystä. Niinpä kalenterimuutoksissa katolisen

kirkon auktoriteetti säilyttää joulun joulukuun 25. päivänä. Talvipäivän seisauksen sekä joulun ja uudenvuoden juhlinta erikseen osoittaa tavallaan ihmisen suurta epäjohtonmukaisuutta.

Taustalla on luonnon toiminnan ”tasajaottomuus”. Kuun kierto Maan ympäri, Maan pyörähdys akselinsa ympäri sekä Maan kierto Auringon ympäri eivät ole kuvattavissa tasaluvuin. Vuoden pituus vaihtelee, jos lähtökohtana ovat Kuun vaiheet, päivien tai viikkojen lukumäärät, pimeimmän tai valoisimman päivän toistuminen tahi kiintotähtien tarkkailu.

Itsepetosta ovat niin lahjahumina ja markkinaviihde kuin joulukertomuksien esittäminen historiallisesti tosina tapahtumina. Historiallinen henkilö Jeesus Nasaretilainen ja kristinuskon Jeesus Kristus ovat kaukana toisistaan. Nykyajassa joulu Jeesuksen juhlintana on räikeän etäällä sekä Jeesus Kristuksen että Jeesus Nasaretilaisen julistuksesta.

Kääntäkäämme Joulun itsepetos itsetutkiskeluksi. Kokekaamme vuodenvaihde pysäytyksenä, joka lisää elämämme järjen ja inhimillisyyden toteutumista.

Lapin yliopisto toivottaa
yhteistyökumppaneilleen
Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!

Ajankohtaisia
tapahtumia
nettisivuillamme:

www.ulapland.fi/tapahtumat

UNIVERSITY OF LAPLAND
LAPIN YLIOPISTO

PL 122 • 96101 ROVANIEMI

Sopimus 881414

PS-kustannuksen uutuuksia

Taina Rantala

Oppimisen iloa etsimässä

Kirjassa tuodaan esiin oppimisen iloon – tai liian usein sen puuttumiseen – liittyviä näkökulmia.

2006, ISBN 952-451-144-4, Opetus 2000-sarja, nid. n. 200 s. Hinta 34 €

Timo Saloviita

Yhteistoiminnallinen oppiminen ja osallistava kasvatus

Motivoiva ja käytännönläheinen kirja tarjoaa vahvasti tutkimukseen perustuvan johdatuksen yhteistoiminnallisen oppimisen käyttöön.

2006, ISBN 952-451-150-9,
nid. n. 120 s. Hinta 32 €

H. Toiviainen – H. Hänninen (toim.)

Rajanylitykset työssä

Yhteistoiminnan ja oppimisen uudet mahdollisuudet

Kirjassa pohditaan työelämän muutosta, uusia yhteistyön ja oppimisen muotoja, verkostoitumista ja organisaatioiden välisten rajojen ylittämistä.

2006, ISBN 952-451-140-1,
nid. 230 s. Hinta 34 €

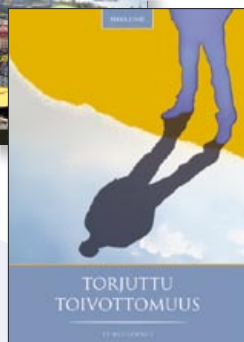
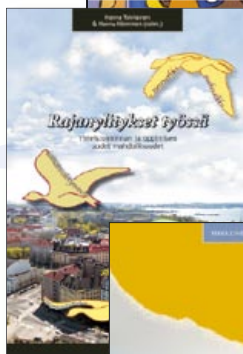
Leonie Hohenthal-Antin

Kutkuttavaa taidetta

Taidetoiminta seniori- ja vanhustyössä

Kirja muotoilee uutta taidegerontologista näkökulmaa vanhenevan väen tarkasteluun.

2006, ISBN 952-451-137-1,
nid. 224 s. Hinta 32 €

Ritva Nätkin (toim.)

Pullo, pillerit ja perhe

Vanhemmuus ja päihdeongelmat

Moniammatillisia näkökulmia vanhemmuuteen ja päihdeongelmaan ja lasten hyvinvoinnin turvaamiseen.

2006, ISBN 952-451-139-8,
nid. 260 s. Hinta 32 €

Jari Helminen (toim.)

Elämä koettelee, tuki kannattelee

Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa

Kirjassa pohditaan perheiden tukemista ja etsitään uusia työmuotoja perheiden parissa tehtävään työhön.

2006, ISBN 952-451-156-8,
nid. 208 s. Hinta 34 €

Pekka Lund

Torjuttu toivottomuus

Kirja puhuu syrjäytymisen ilmiöistä erityisesti päihdeongelman näkökulmasta. Mikä antaa toivottomalle toivoa?

2006, ISBN 952-451-142-8,
sid. 166 s. Hinta 32 €

Lisätietoja koko valikoimasta: www.ps-kustannus.fi

TIETOKIRJALLISUUDEN ERIKOISKUSTANTAMO

Saatavana kirjakaupoista kautta maan ja kustantajalta: puh. (014) 337 0070
sähköposti: asiakaspalvelu@ps-kustannus.fi Internet: www.ps-kustannus.fi